

PALVELUSKOIRAKOKEIDEN LAJIOHJEET

PALVELUSKOIRAKOKEIDEN LAJIOHJEET

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Harmaalla pohjalla olevat tekstit eivät koske Suomessa järjestettäviä kokeita ja alleviivatut määräykset ovat voimassa vain Suomessa järjestettävissä kokeissa.

Sisällys

Käyttäytymiskoe sisältäen liikenteeseen suhtautumisen (FCI-BH)	3
Tottelevaisuus (FCI-IGP tai FCI-IBGH)	4
Palveluskoirakokeiden arvosteluohjeet	5
Yleistä	8
Esine-etsintä	14
Yleismääräyksiä esine-etsintään	14
Jälkikoe.....	18
Arvosteluohje, jälkikoe	20
Hakukoe.....	23
Arvosteluohje, hakukoe	25
Viestikoe	31
Kokeen arvosteluperusteet	35
Etsintäkoe.....	39
Jälki	40
Henkilöetsintä	40
Pudonneen esineen noutaminen	41
Tarkkuusetsintä	43
Valjakkohiihto	47
Sprinttiluokat	51
Opastuskoe.....	54
Yleismääräyksiä kokeeseen.....	54
Koeosuudet Opastus.....	56
Hallittavuusliikkeet ja yhteistyö	57
Arvosteluohje, opastuskoe	58

Käyttäytymiskoe sisältäen liikenteeseen suhtautumisen (FCI-BH)

Kokeeseen voivat osallistua kaikki koiranohjaajat, jotka esittävät todistuksen siitä, että ovat jo aiemmin suorittaneet hyväksytysti maaorganisaation määräysten mukaisesti järjestetyn teoriakokeen, tai virallisen todistuksen teoriaosaamisestaan. Kokeeseen saavat osallistua kaiken rotuiset ja -kokoiset koirat. Maaorganisaatiot määrittävät osallistumisoikeuden alaikärajan, jonka on kuitenkin oltava vähintään 12 kuukautta.

Yllä oleva vaatimus ei ole voimassa Suomessa. Suomessa FCI-BH-kokeen alaikäraja on 12 kk.

Juoksuiset nartut saavat osallistua käyttäytymiskokeeseen, mutta ne on pidettävä erillään muista osallistujista ja ne suorittavat tottelevaisuusosuuden viimeisenä.

Käyttäytymiskokeeseen tulee osallistua vähintään kaksi koiranohjaajaa, jotta koe voidaan järjestää. Ohjaaja voi kokeessa ohjata korkeintaan kahta koira, jos se kokeen järjestelyjen kannalta on mahdollista.

Luoksepäästävyden tarkastus

Ennen kuin käyttäytymiskokeeseen ilmoitetut koirat voivat osallistua itse kokeeseen, on niiden luoksepäästävyys tarkastettava. Tatuoinnin ja/tai tunnistussirun tarkastus on osa testiä. Koirat, joilla ei ole tunnistusmerkintää, eivät saa osallistua kokeeseen. Luoksepäästävyden arvostelua jatketaan koko kokeen ajan. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyden tarkastusta, eivät saa jatkaa koetta.

Koira, joka ei saavuta vaadittua 70 % pisteistä osassa A ("käyttäytymiskoe koulutuskentällä"), ei saa osallistua osaan B ("liikenteeseen suhtautuminen"). Kokeen päättyessä tuomari ei anna pistemäärää, vaan pelkästään arvostelun muodossa "hyväksyty" tai "ei hyväksyty" ja arvosanan. Koira läpäisee kokeen, kun se saavuttaa 70 % maksimipistemäärästä osassa A ja osassa B tuomari arvioi kaikki suoritukset riittäviksi. Tuomari voi kuitenkin järjestäjän pyynnöstä sijoittaa osallistujat paremmuusjärjestykseen palkintojenjakoa varten. Käyttäytymiskokeen suoritus on vaatimus kaikkiin muihin tämän koeohjeen mukaisiin kokeisiin. Epäonnistuneen kokeen uusimisella ei ole karenssi-aikaa, mutta samassa kokeessa (kaksipäiväiset kokeet) kokeen voi suorittaa vain kerran. Kaikki koetulokset merkitään kokeesta annettavaan todistukseen riippumatta siitä, läpäiseekö koira kokeen vai ei.

Muilta osin noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa kansainvälistä sääntöä sekä lajiohjeita suoritus- ja arvosteluohjeiden osalta.

Tottelevaisuus (FCI-IGP tai FCI-IBGH)

Kansallisten lajien tottelevaisuussuorituksen voi tehdä joko A (FCI-IGP) tai B (FCI-IBGH) ohjeiden mukaan. Mikäli koe järjestetään sekä A- että B-tottelevaisuudella, on kokeeseen osallistujan ilmoittautumisen yhteydessä merkittävä, kumman tottelevaisuuden suorittaa.

A-tottelevaisuudella suoritettuna kokeen koulutustunnuksella voi siirtyä sekä A- että B-tottelevaisuuden seuraavaan luokkaan (1A → 2A/2B, 2A → 3A/3B). B-tottelevaisuudella suoritettuna kokeen koulutustunnuksella voi siirtyä ainoastaan seuraavaan B-tottelevaisuuden luokkaan (1B → 2B → 3B).

Yleiset määräykset

Perusvaatimukset

Yleisvaikutelma

- Itseluottamus
- Iloinen, halukas työskentely
- Keskittyneisyys/tarkkaavaisuus
- Koiran ja ohjaajan välinen harmonia

Teknisesti oikea suoritus

- Asento
- Työskentelyhalu/toteutus

Tuomarin on tottelevaisuusosan alkaessa tarkastettava, että kaikki koeohjeen edellyttämät välineet ovat asianmukaisia. Välineiden on oltava koeohjeen mukaisia.

Kaikkien liikkeiden arvostelussa on tarkkailtava huolellisesti koiran antamaa yleisvaikutelmaa, alkaen perusasennosta ja päättyen liikkeen lopetukseen.

Käskyt

Jos koira ei suorita liikettä kolmannellakaan käskyllä, kyseinen liikesuoritus keskeytetään eikä sitä arvostella. Luoksetulossa voidaan käskysanan "tänne" sijasta käyttää myös koiran nimeä. Koiran nimen sanominen yhdessä käskysanan kanssa katsotaan kaksoiskäskyksi.

Koiran reagointi käskyihin:

Koiran on suoritettava liikkeet iloisesti ohjaajan käskystä. Pelkoa tai stressiä osoittava käytös alentaa liikesuorituksen arvosanaa.

Lisäkäskyt

Jos koira ei suorita liikettä toisellakaan lisäkäskyllä, kyseinen liikesuoritus arvostellaan 0 pisteellä. Jos koira suorittaa liikkeen osan toisella lisäkäskyllä, liikesuorituksen osan arvosana on korkeintaan "yläpuutteellinen".

1. lisäkäskey: "tyydyttävä" liikesuorituksen osasta
2. lisäkäskey: "puutteellinen" liikesuorituksen osasta

esim. liikkeen osa, jonka pisteytys 5 p:

1. lisäkäskey: "tyydyttävä" 5 pisteestä = -1,5 p.
2. lisäkäskey: "puutteellinen" 5 pisteestä = -2,5 p.

Jos koira suorittaa liikkeen ilman käskyä, on liikesuorituksen osan arvosana "puutteellinen".

Muilta osin noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa kansainvälistä sääntöä sekä lajiohjeita suoritus- ja arvosteluohjeiden osalta. A-tottelevaisuus = FCI-IGP-tottelevaisuus, B-tottelevaisuus = FCI-IBGH -tottelevaisuus.

Palveluskoirakokeiden arvosteluohjeet

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Yleistä

Arvosteluohjeen tarkoituksena on auttaa tuomaria arvostelutehtävässä sekä yhtenäistää Suomen Palveluskoiraliitto ry:n tuomareiden noudattamaa arvostelulinjaa. Arvosteluohjeissa kaikkien koemuotojen arvosteluperusteissa käytetään samoja lähtökohtia, näin tuomarin on helpompi jäsenellä arvostelunsa, vaikka omaisikin useamman lajin arvosteluoikeuden.

Koe muodostuu erilaisista osista, joita ovat

- koesuoritus = koko koe
- osasuoritus = yksi osa kokeesta (esim. tottelevaisuus)
- liikesuoritus = yksi osa osasuorituksesta (esim. liikkeestä istuminen)
- suorituksen osa = yksi osa liikesuorituksesta (esim. valmisteleva osuus)

Tuomarin asema

Tuomarin tehtävä on vaativa ja Suomessa käytössä olevista runsaista koemuodoista johtuen myös vaikeasti jäseneltävä. Tuomarilla tulee olla tehtävässä vaadittavaa auktoriteettia, jonka hän saavuttaa vain ehdottomalla oikeamielisyydellä, puolueettomuudella ja palveluskoirakoesääntöjen sekä koe- ja arvosteluohjeiden tuntemuksella.

Tuomarin tulee antaa kaikista suorituksista suullinen arvostelu, jossa kerrotaan suorituksen olennaisimmat tapahtumat sekä saavutettu arvosana. Koiranohjaaja kuuntelee arvostelua osoitetulla paikalla. Tuomarin tulee kaikissa arvosteluissaan ja lausunnoissaan olla asiallinen sekä muistaa positiivisen arvostelun antama hyvä vaikutus. Arvostelu on koiran ja ohjaajan vahvuuksien julkituomista, unohtamatta kuitenkaan heidän tekemiään virheitä. Tuomarin täytyy arvostelua antaessaan ottaa huomioon myös arvostelua kuunteleva yleisö, niin että myös he kuulevat arvostelun. Tuomarin tulee myös omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että yleisö ei missään vaiheessa pääse haittaamaan koesuorituksia.

Tuomarin tulee kaikissa arvostelutilanteissa ratkaista suorituksen jälkeen, onko suoritus hyväksytty vai hylätty. Tottelevaisuusosassa hyväksytyyn suorituksen raja on 70 % eli arvosanana tyydyttävä, maasto-osassa 75 %. Tuomarin ratkaistua tämän hän antaa koiran suoritukselle arvosanan ja pistemäärän. Kokeissa ei hyväksytä videotallenteita arvosteluvälineeksi eikä oikaisuvaatimusten perusteeksi.

Osallistujan asema

Kokeeseen osallistujalla on oikeus tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen arvosteluun. Osallistujalla on myös oikeus ohjeiden mukaiseen valitusmenettelyyn silloin kun hän kokee, että hänen suorituksiaan on arvosteltu sääntöjen tai koeohjeiden vastaisesti.

Osallistujan on kaikissa tilanteissa noudatettava kokeesta vastaavan tuomarin sekä arvostelevan tuomarin antamia ohjeita ja käskyjä, samoin kuin myös kokeiden järjestäjän antamia yleisohjeita kokeiden läpiviemiseksi. Osallistujan käytöksen tulee olla asiallista sekä vilpittömää, poikkeamat tästä johtavat arvosteluun negatiivisesti ja pahimmillaan joko suorituksen keskeyttämiseen tai hylkäämiseen.

Koiranohjaajan tehtävä on osoittaa tuomarille koiran sen hetkinen koulutuksen taso parhaalla mahdollisella tavalla.

Kokeen valmistelu ja kulku

Kokeen valmistelu ja kulku tapahtuvat Suomen Palveluskoiraliitto ry:n palveluskoirakokeiden sääntöjen ja koeohjeiden sekä Suomen Kennelliitto ry:n yleisten kokeita ja kilpailuja koskevien sääntöjen ja ohjeiden mukaan.

Kokeen järjestävällä yhdistyksellä on velvollisuus ilmoittaa kokeen tuomareille kokeen pitopaikka sekä alkamisaika hyvissä ajoin ennen koetta, viimeistään ilmoittautumisajan päätyttyä. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostilla, ja siinä on hyvä tuoda esiin myös tarpeelliset kokeeseen liittyvät yksityiskohdat.

Huonojen olosuhteiden vallitessa tai puutteellisten järjestelyjen vuoksi tuomarilla on oikeus ja velvollisuus esittää kokeesta vastaavalle tuomarille kokeen keskeytystä.

Jos koe joudutaan peruuttamaan tai keskeyttämään, on huomioitava mitä koesäännöt ja -ohjeet sanovat.

Ennen kokeen aloittamista on tuomarin varmistuttava siitä, että hänelle on varattu kaikki kokeessa tarvittavat asiakirjat. Koetta ei voida järjestää, jos asiakirjoja puuttuu, eikä niitä voida kohtuullisessa ajassa hankkia. Ratkaisun kokeen peruuttamisesta tekee kokeesta vastaava tuomari yhdessä kokeesta vastaavan toimitsijan kanssa.

Kokeesta vastaavan toimitsijan täytyy olla tuomariston käytettävissä koko kokeen ajan.

Tuomarin oikeus ja velvollisuus on keskeyttää koesuoritus harkintansa mukaan, jos koira on sairastunut, loukkaantunut tai on muuten kykenemätön tai osaamaton selviytymään koevaatimuksista. Myös ohjaajalla on oikeus keskeyttää koesuoritus tästä tuomarille ilmoittamalla.

Aina ennen osuuden aloittamista tuomarin on tarkistettava kaikki siinä käytettävät välineet, jotta ne täyttävät koeohjeen vaatimukset. Metallinen ketjukaulain ei saa olla kireällä. Jos tuomari huomaa ohjaajan käyttämien välineiden olevan sääntöjen ja koeohjeiden vastaisia, koesuoritus hylätään. Kokeesta vastaavan tuomarin on tehtävä asiasta ilmoitus Suomen Palveluskoiraliitto ry:lle jatkotoimenpiteitä varten.

Ohjaajan on kaikissa lajeissa ja luokissa pidettävä talutin mukanaan. Talutin on joko olkapäällä niin, että vapaana roikkuva osa on koiran vastakkaisella puolella, tai talutin on taskussa.

Ennen koiran ensimmäistä koeosuutta on sen luoksepäästävyys tarkistettava. Luoksepäästävyystarkastuksen jälkeen, ennen koesuorituksen aloittamista, on pidettävä lyhyt tauko. Tuomari saa yhtenä päivänä arvostella korkeintaan 36 osasuoritusta (viite kansainvälinen koeohje 2012). Jotta koe voidaan järjestää, siihen tulee osallistua vähintään 2 koiraa, joilla on eri ohjaajat.

Kukin koelaji jakautuu kahteen osasuoritukseen (tottelevaisuus ja maasto-osa). Tuomarin sallitun päivittäisen arvostelumäärän määrittämisessä haku- ja etsintäkokeen katsotaan kuitenkin vastaavan kolmea osasuoritusta.

Kokeiden rajoittaminen

Kokeesta vastaavan tuomarin tulee valvoa, että kokeen anomuksessa mahdollisesti määritettyjä osallistumisrajoituksia noudatetaan. Palveluskoirakokeisiin osallistuvien koirien määrää voidaan rajoittaa seuraavasti:

- Rajoitettu osallistujamäärä joko koko kokeeseen tai luokkaan.
- Rajoitus tottelevaisuuden perusteella, jolloin vähintään 10 parhaan on päästävä maastoon.
- Rajoitus osasuoritusten mukaan, jolloin kokeessa arvostellaan enintään ennalta määrätty määrä osasuorituksia.
- Rajoitus rodun mukaan. Tällöin on kyseessä rodun mestaruus- ja karsintakokeet, joita myönnetään enintään 1 karsinta- ja 1 rodun mestaruuskoe/vuosi/laji/luokka.

- Etusija järjestävän yhdistyksen jäsenillä. Yhdistys saa järjestää enintään 2 näin rajattua koetta/laji/koekausi.
- Luokkakohtainen etusija.

Lajilyhenteet

Lajilyhenteinä koemuodoista käytetään: käyttäytymiskoe FCI-BH (PAKK), jälkikoe PAJÄ, hakukoe PAHA, viestikoe PAVI, etsintäkoje PAEK, opastuskoe PAOP, valjakkohiihto PAVH.

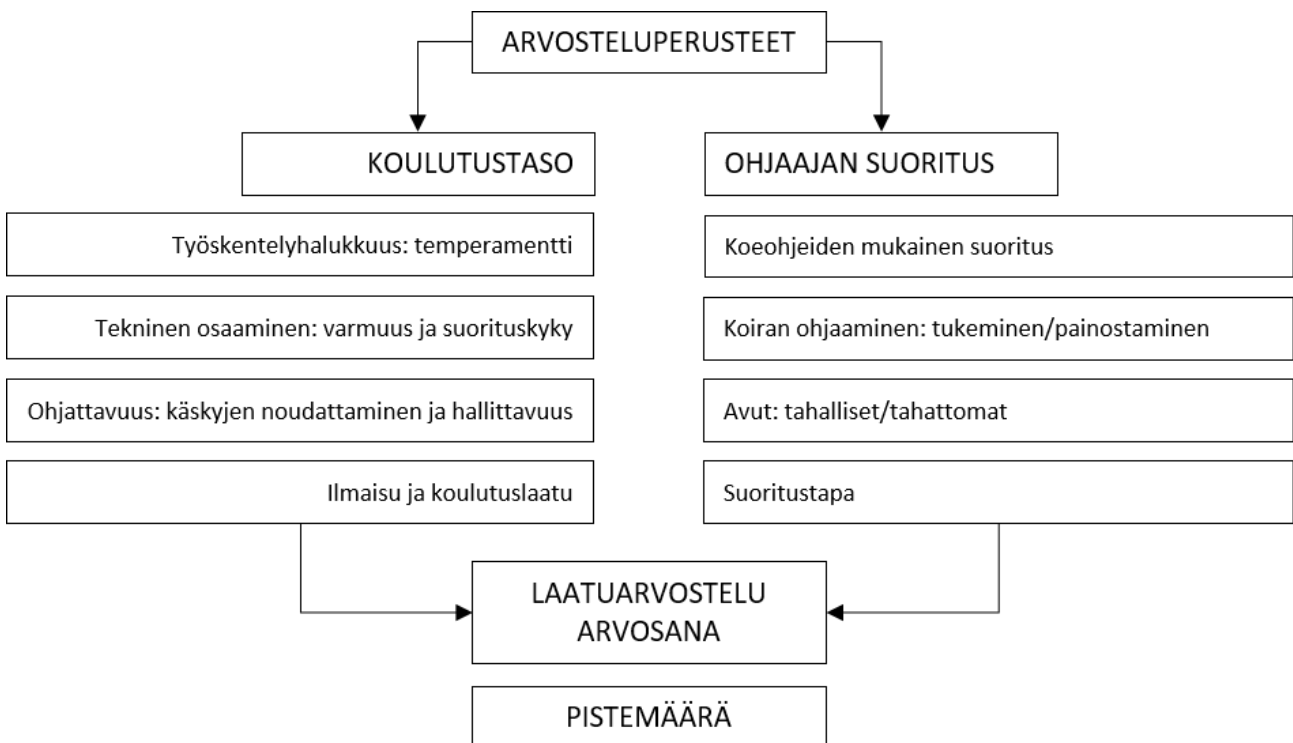
Arvostelu

Kaikissa koemuodoissa on arvosteluperusteiden lähtökohtana kaksi perusasiaa: koiran koulutustason arvostelu sekä ohjaajan suorituksen arvostelu. Nämä pääkohdat jakautuvat koemuodosta riippuen usein alakohtiin, joista sitten kokonaisuudessaan muodostuu suorituksen laatuarvostelu sekä pistemäärä. On kuitenkin muistettava, että kaikessa arvostelussa tulee löytää suorituksen olennaisimmat tekijät eli varsinainen suoritus, jolla arvostelussa on pääpaino. Suoritukseen liittyy usein myös suorituksen osia, kuten tottelevaisuusosassa valmistelevat ja loppuosuudet, joiden painoarvo arvostelussa ei ole varsinaisen suorituksen luokkaa. Liikesuorituksen kokonaisarvostelun kannalta on tärkeää huomioida jokainen suorituksen osa ja vasta liikesuorituksen jälkeen suorittaa arvostelu lomakkeelle.

Kaikissa suorituksissa tulee tuomarinnustaa ja huomioida koiran työskentelyhalukkuus, tekninen osaaminen ja ohjattavuus.

Arvosteluperusteet

Seuraavaa kaaviota käytetään yleisperiaatteena kaikkeen arvosteluun, näin tuomarilla on "yleisrunko" arvostelulle. Myöhemmin jokaisen lajin kohdalla tullaan arvosteluperusteet vielä yksilöimään tarkemmin ja lajin erikoispiirteet huomioon ottaen.

Arvosana ja sitä vastaava prosenttiosuus kokonaispistemäärästä

- Erinomainen 96–100 %
- Erittäin hyvä 90–95 %
- Hyvä 80–89 %
- Tyydyttävä 70–79 %
- Puutteellinen 0–69 %

Miten saadaan koiran koesuoritusta vastaava arvostelu

1. Tunnetaan suoritusvaatimukset.
2. Tarkkaillaan huolellisesti jokaisessa vaiheessa ohjaajaa ja koiraa.
3. Todetaan koulutuslaatu ja arvostellaan osoitettu työskentely.
4. Eritellään tehty liikesuoritus ja kirjataan arvostelulomakkeelle suorituksen jälkeen.
5. Arvioidaan suorituksen kokonaisuus ja määritetään sitä vastaava arvosana ja pistemäärä.
6. Arvostelu tapahtuu arvosanoin annettuna laatuarvosteluna ja annetun pistemäärän on oltava suhteessa siihen. Pistein annettu arvostelu muuttuu virhearvioinniksi, joka johtaa väärään lopputulokseen.
7. Esitetyn osasuorituksen arvostelun on vastattava annettua arvosanaa. Lisäksi tuomari saa mahdollisuuden tuoda positiivisesti esiin toivottuja työskentelytapuuksia ja erityisiä etuja.

Liikesuorituksesta annetaan korkein arvosana vain silloin, kun kaikki suorituksen osat tehdään koevaatimusten mukaan.

Koesuorituksen arvosteleminen

Yleistä

Ohjaajan on noudatettava kaikkia tuomarilta saamia ohjeita. Tuomari antaa luvan suorituksen aloittamiseen. Suorituksen aloittaminen ilman tuomarin lupaa johtaa arvosanan alentamiseen.

Ohjaaja saa henkilö- ja esine-etsinnöissä käyttää koiran ohjaamiseen käskyjen ja käsimerkkien lisäksi pilliä ja viheltämistä.

Arvosteluperusteet

Koesuorituksissa koiralta toivotaan

- työskentelyhalukkuutta
- tehokasta suoritusta
- teknistä osaamista
- ohjattavuutta
- hermojen hallintaa
- koeohjeiden mukaista suoritustapaa
- koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä

Ilmoittautuminen

Suorituksen alussa ohjaaja ilmoittautuu tuomarille suoritusvalmiin koiran kanssa, ilmoittaen oman nimensä ja koiransa nimen. Ilmoittautumisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuvat huolimattomuudet tai puutteet eivät saa alentaa arvosanaa eivätkä vaikuttaa tulevaan arvosteluun.

Maasto-osissa koira tuodaan ilmoittautumiseen suoritusvalmiina. Koiran saa pitää kytkettynä suoritukseen lähettämiseen asti, mutta sen on kuitenkin oltava ohjaajan hallinnassa.

Varsinainen koesuoritus

Suoritus aloitetaan aina vasta tuomarin luvalla. Koiran työskentelyn tulee olla itsenäistä, määrätietoista, keskittyntä ja iloista. Tuomarin on kuitenkin tehtävä ero

- rauhallisen ja varman
- iloisen ja halukkaan
- levottoman ja hermostuneen
- alistetun ja haluttoman koiran välillä.

Koiran työskentelyllä on oleellinen merkitys suoritusta arvosteltaessa, siitä pitää ilmetä

- työskentelyhalukkuus
- tekninen osaaminen
- käskyjen totteleminen ja ohjattavuus
- koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö.

Käskyjen totteleminen ja ohjattavuus

Koiran on reagoitava heti ohjaajan antamiin käskyihin ja/tai merkkeihin ja toteltava niitä halukkaasti ja iloisesti. Viivyttely käskyjen tottelemisessa alentaa arvosanaa. Vakavampi virhe on, jos koira jättää käsky kokonaan huomioimatta. Jos ohjaaja joutuu "hämäämään" koira saadakseen sen aloittamaan suorituksen, on tämä vakava virhe. Arvosana voi tässä tapauksessa olla korkeintaan puutteellinen. Fyysisten apujen antaminen on suorituksen aikana kielletty ja johtaa huomautuksen jälkeen suorituksen keskeytykseen.

Arvosteluperusteita ovat:

- koira tottelee käskyjä ja/tai merkkejä heti, halukkaasti ja iloisesti
- koira tottelee käskyjä ja/tai merkkejä viivytellen ja haluttomasti
- koira tarvitsee korostettuja käskyjä ja/tai merkkejä
- koira ei tottele annettuja käskyjä ja/tai merkkejä
- koiralle annetaan fyysinen apu

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyvalmius

Osasuorituksessa päätarkoitus on varsinaisen tehtävän (etsinnän, jäljenetsimisen jne.) tekeminen, jossa olennaisinta on hajuainetin käyttö sekä ohjauksen alla tapahtuva hallittu liikkuminen.

Suoritusnopeus ei ole yksinään arvosteluperuste, vaan tuomarin tulee huomioida koiran temperamentti ja fyysiset ominaisuudet, samoin kuin suorituksen ilmentämä määrätietoisuus, keskittyminen sekä ohjaajan mahdollisen jännittämisen vaikutus koiraan.

Koiran suorituksesta tulee ilmetä suoritushalukkuus, työskentelykestävyys ja -voima. Koiran suorituksen ollessa hidasteleva ja epävarma seuraa siitä arvosanan alennus. Jos koiran työskentely muuttuu haluttomaksi niin, että se ei suorita enää tehtävää, eikä ohjaaja pysty sitä omalla toiminnallaan parantamaan, suoritus keskeytetään.

Arvosteluperusteita ovat

- koira työskentelee halukkaasti, määrätietoisesti ja varmasti
- koiran täytyisi työskennellä määrätietoisemmin ja varmemmin
- koiran suoritus on haluton ja epävarma
- koira ei suorita tehtävää

Ohjaajan toiminta

Ohjaajan tulee toimia koeohjeiden ja tuomarin antamien määräysten mukaan sekä yhteistyössä koiran kanssa ja koira tukien. Ohjaajan painostaessa koira liikaa jatkuvien käskyin ja merkein, seuraa siitä arvosanan alennus, tai tilanteen jatkuessa suorituksen keskeytys. Jos ohjaaja ei pysty "lukemaan" koiraansa, eikä koira näin ollen pysty parhaaseen mahdolliseen suoritukseen, seuraa siitä arvosanan alennus ja arvosana voi olla enintään hyvä. Vakavampi virhe on, jos ohjaaja painostaa koiraansa virheelliseen suoritukseen. Tällöin arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Ohjaajan tulee maastosuorituksissa osaltaan omalla ohjauksellaan varmistaa työskentelyn tehokkuus ja ohjaajan toiminta huomioidaan tältä osin myös työskentelyn arvosanassa.

Jos ohjaaja toimii vastoin koeohjeita ja tuomarin määräyksiä, seuraa siitä suorituksen keskeytys.

Arvosteluperusteita tähän ovat

- ohjaajan ja koiran yhteistyö on moitteetonta
- ohjaajan ja koiran yhteistyössä on puutteita
- ohjaaja painostaa koira
- ohjaaja ei pysty tulkitsemaan koiraansa
- ohjaaja painostaa koira vääriin suoritukseen
- ohjaaja varmistaa omalla ohjauksellaan työskentelyn tehokkuuden
- ohjaaja ei omalla ohjauksellaan varmista työskentelyn tehokkuutta
- ohjaaja noudattaa koeohjeita ja tuomarin määräyksiä
- ohjaaja toimii vastoin koeohjeita ja tuomarin määräyksiä

Hylkäys, keskeytys, kokeesta sulkeminen

Koiran suorituksen hylkäämiseen johtavia syitä ovat koiran aggressiivisuus (ihmisiä tai toisia koiria kohtaan), arkuus, paukkuarkuus, ohjaajan epäurheilijamainen käytös tai koiran eettisten ohjeiden vastainen kohtelu. Koira hylätään myös siinä tapauksessa, että se karkaa ohjaajaltaan jossakin kokeen vaiheessa, eikä ohjaajan kolmannen käskyn jälkeen (käskyt annetaan paikallaan seisten tuomarin ohjeiden mukaan) palaa ohjaajan luokse. Sivulliset eivät saa vaikuttaa koiran käyttäytymiseen. Tottelevaisuusosassa koira hylätään, jos se ei irrota noutoesineestä kolmannellakaan käskyllä, koska tottelevaisuusosaa ei voida enää jatkaa.

Hylätty koira menettää kaikki siihen mennessä kokeessa saavuttamansa pisteet eikä se saa jatkaa koetta muissa osasuorituksissa. Hylkääminen (ja hylkäämisen syy) merkitään kokeen pöytäkirjaan ja koiran kilpailukirjaan.

Koiran suorituksen keskeyttämiseen johtavia syitä ovat koiran yleinen osaamattomuus kokeen jossain vaiheessa, sekä koe- ja lajiohjeissa erikseen mainitut tilanteet (esim. kaksi virheilmaisua henkilöhaussa).

Koira, jonka suoritus on keskeytetty, saa pitää kaikki siihen mennessä kokeessa saavuttamansa pisteet ja se saa jatkaa kokeen muissa osasuorituksissa (maastossa myös muissa suoritusosissa, esim. esine-etsintä). Poikkeuksena on tilanne, jossa tuomari keskeyttää koiran suorituksen koiran loukkaantumisen tai sairauden vuoksi. Tällöin koira saa pitää siihen mennessä saavuttamansa pisteet, mutta se ei saa jatkaa kokeen muissa osasuorituksissa. Keskeytys (ja keskeytyksen syy) merkitään kokeen pöytäkirjaan ja koiran kilpailukirjaan.

Ohjaaja voi myös halutessaan itse keskeyttää koiran suorituksen kokeen jossain osasuorituksessa ilmoittamalla asiasta tuomarille. Koira säilyttää kaikki siihen mennessä kokeessa saavuttamansa pisteet ja se voi edelleen jatkaa koetta muissa osasuorituksissa (lukuun ottamatta koiran loukkaantumisesta tai sairastumisesta johtuvia keskeytyksiä). Kokeen pöytäkirjaan ja koiran kilpailukirjaan tehdään merkintä "ohjaaja luopui".

Koira suljetaan pois kokeesta, jos käy ilmi, että se ei täytä kokeen osallistumisvaatimuksia. Esimerkkinä vanhentuneet rokotukset tai rokotustodistuksen puuttuminen, ja tunnistusmerkinnän puuttuminen. Kokeen pöytäkirjaan ja koiran kilpailukirjaan tehdään merkintä "suljettu kokeesta".

Ongelmatilanteita

Tuomari ja myös ohjaaja saattavat joutua kokeen aikana erilaisten odottamattomien ongelmien eteen. Tällaiset tilanteet on hoidettava mahdollisimman nopeasti ja osallistujan edut huomioiden. Jos tilanne on sellainen, että koira tai ohjaaja eivät ole niiden aiheuttajia, ei niiden vaikutus saa alentaa arvosanaa. Jos taas tilanne on koiran tai ohjaajan aiheuttama, tästä saattaa seurata arvosanan alennus.

Tottelevaisuuden liikesuoritusten arvostelutekniikka

Kaksiosaiset liikkeet voidaan osa-arvostelua varten jakaa seuraavasti:

- Perusasento, valmisteleva osa, suoritus (käskyn noudattaminen) = 5 pistettä
- Muu arvosteltava käytös liikkeen lopetukseen asti = 5 pistettä

Esimerkki maahanmeno ja luoksetulo

Osa 1: perusasento 10 %; valmisteleva osa 20 %; käskyn noudattaminen 70 %

Osa 2: luoksetulo 75 %; eteen istuminen 15 %; perusasento 10 %

Telinenoudoissa nouto-osan (5 pistettä) arvostelu voidaan jakaa seuraavasti:
perusasento 10 %; noutosuoritus 65 %; eteen istuminen 15 %; perusasento 10 %

Arvostelun antaminen

Arvosanoihin tapahtuvassa arvostelussa on syytä käyttää terminologiaa, joka kuvaa tapahtumaa. Näin arvostelun kuuntelijoilla on mahdollisuus muodostaa kuva koiran ja ohjaajan työskentelystä, suorituspaikan tapahtumista ja tuomarin suhtautumisesta niihin.

Esimerkki 10 pisteen liike:

Arvosana	Suullinen ilmaisu	Huom!
Erinomainen	Suoritti halukkaasti ja iloisesti Pitäisi suorittaa vieläkin halukkaammin ja iloisemmin	On positiivinen ilmaisu Tällainen ilmaisu saattaa olla -0,25 pisteen arvoinen
Erittäin hyvä	Pitäisi suorittaa hieman halukkaammin ja iloisemmin	Tällainen ilmaisu saattaa olla -0,5–1 pisteen arvoinen
Hyvä	Pitäisi suorittaa halukkaammin ja iloisemmin	Tällainen ilmaisu saattaa olla -1–1,5 pisteen arvoinen
Tyydyttävä	Pitäisi suorittaa selvästi halukkaammin ja iloisemmin	Tällainen ilmaisu saattaa olla -2–3 pisteen arvoinen
Puutteellinen	Suorittaa haluttomasti tai suorittaa erittäin haluttomasti Ei suorita	On jo negatiivinen ilmaisu Tällainen ilmaisu saattaa olla -3,5–10 pisteen arvoinen

Kokonaisarvostelu

Kokonaisarvostelussa arvostelu tapahtuu pääosin positiivisesti niin, että esille tuodaan koiran sekä ohjaajan vahvuuksia.

Yleisluonnehdinta

- Työskentelyhalukkuus
- Iloisuus
- Voimakkuus

Tekninen osaaminen

- Täsmällisyys
- Virheettömyys

Ohjattavuus

- Käskyjen noudattaminen

Ohjaajan työskentely

- Ohjaajan täsmällisyys
- Koeohjeiden edellyttämä suoritustapa
- Koiralle annetun koulutuksen laatu

Koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö

- Ei huomautettavaa
- Huomautukset

Liikesuoritusten arvostelu

Osasuorituksen loppuarvosana ja pisteet

Tuomarin päätettyä liikesuoritusten jälkeen, minkä kokonaisarvosanan ja pisteet hän koiralle antaa, on syytä tarkistaa, että ne tukevat toisiaan. Koska kokonaispisteet ovat aina kokonaisluku, pyörityksiin vaikuttavat annetut huomautusmerkinnät sekä koiran ja ohjaajan vahvat ja heikot suoritusosuudet. Suullisessa arvostelussa yksittäiset liikesuoritukset arvostellaan laatuarvosteluna.

Ohjaajan koiralle antamien apujen arvostelu tottelevaisuussuorituksessa

Tuomarin on selvitettävä itselleen, onko ohjaajan antama apu annettu tietoisesti vai tiedostamatta ja onko annettu apu koeohjeiden vastainen. Esimerkkejä koeohjeiden vastaisista apukeinoista ovat koiraan koskettaminen liikkeen aikana, viritykset, makupalat ja leikkikalut sekä liika kiittäminen. Siirtymät liikkeiden välillä on tehtävä normaalisti kävellen, koira sivulla seuraten; juokseminen, koiran virittäminen ym. on kielletty.

Tuomarin on myös huomioitava arvostelussaan se, kuinka annettu apu vaikutti suoritukseen tai kuinka se vaikuttaa alkavaan suoritukseen (esimerkiksi koiran "viritys"). Tuomarin onkin, jos kysymyksessä on "viritys", hyvä odottaa pieni hetki ennen suorituksen aloituslupaa.

Ohjaajan koiralleen antamien apujen arvostelussa on myös syytä kiinnittää seuraaviin seikkoihin huomiota.

Koiralle annettu apu saattaa olla

Tarpeeton tai tehoton	Ei vaikuta koiran suoritukseen.
Tiedostamaton	Vaikuttaa suoritukseen, vaikka koira ei sitä tarvitsisikaan. Esimerkkeinä pään nyökäytys tai nopeuden muutokset käänöksissä.
Tehokas	Vaikuttaa koiran suoritukseen, koira tekee liikkeen paremmin ja tehokkaammin. Esimerkiksi lisäkäskyt, käsimerkit, vartaloapujen käyttö, motivoivat ja jarruttavat liikkeet sekä aikaistetut käskyt, joilla yritetään eliminoida tuleva virhe.
Tarpeellinen	On välttämätön, että koira suorittaa liikkeen. Esimerkiksi koiraan tarttuminen tai ohjaajan esteeseen koskettaminen. Huom! Tällä tavoin avustettu suoritus arvostellaan kuten sitä ei olisi suoritettu lainkaan.
Fyysinen apu	Ensimmäisestä fyysiseksi avuksi katsottavasta koiraan koskettamisesta tuomari huomauttaa ja arvosanaa alennetaan. Toisesta osasuoritus keskeytetään.

Ohjaajan koiralle antamat käskyt

Ohjaajan tulee antaa käskyt selvästi ja kuuluvasti niin, että tuomari saa arvostelulleen pohjaa siitä, tekeekö koira suoritukset käskystä vai ennakoiden tai hidastellen. Ohjaaja saa antaa käskyt omalla äidinkielellään.

Lisäkäskyt

Koeohjeen vastaiset lisäkäskyt alentavat suorituksen arvosanaa.

1. lisäkäskey alentaa suorituksen osan arvosanan tyydyttävään
2. lisäkäskey alentaa suorituksen osan arvosanan puutteelliseen

Jos koira ei suorita liikettä kolmannellakaan käskyllä, kyseinen liike arvostellaan arvosanalla puutteellinen (=0 pistettä).

Maasto-osuuksien arvostelutekniikka

Tuomarin tulee koiran työskentelyä maasto-osuuksilla arvostellessaan huomioida, miten arvostelun perusteina käytetyt työskentelyhalukkuus, tekninen osaaminen ja ohjattavuus ilmenevät eri tavoin riippuen lajin luonteesta ja esimerkiksi siitä, mille maastosuorituksen osille on lajiohjeessa määritetty erikseen pisteet (esimerkiksi jäljellä etsintälinja ja esineet, henkilöhaussa maalimiehet, ilmaisut ja työskentely, viestikokeessa juoksu ja ohjattavuus ja esine-etsinnässä esineet ja työskentely). Nämä on kuvattu yksityiskohtaisemmin kunkin lajiohjeen kohdalla.

Kokonaisarvostelu

Myös maastosuoritusten kokonaisarvostelussa on tuotava ensisijaisesti esille koiran työskentelyominaisuuksien positiiviset osat. Erityisesti on painotettava lajikohtaisen työskentelyn (vainutyöskentely, viestin juokseminen) kokonaisuutta teknisten yksityiskohtien sijasta. Koiran työskentelyn maasto-osuuksilla tulee olla iloista ja halukasta, määrätietoista ja tehokasta. Sen teknisen osaamisen tulee varmistaa lajikohtaisten työskentelyn tavoitteiden toteutuminen. Koiran tulee työskennellä riittävän itsenäisesti, mutta kuitenkin ilmentäen hyvää ohjattavuutta ja yhteistyötä ohjaajan kanssa.

Tuomarin tulee koiran maastotyöskentelyä arvostellessaan huomioida maaston, sääolosuhteiden ja vastaavien ulkoisten tekijöiden vaikutus koiran suoritukseen.

Ohjaajan koiralle antamat käskyt

Ohjaaja saa maasto-osuuksilla käyttää vapaavalintaisia käskyjä eikä käskyjen määrää ole rajoitettu, lukuun ottamatta lajiohjeissa mainittuja tilanteita (esim. viestikokeen lähetys- ja hakukokeen ilmaisutilanteet). Myös koiran hillitty kehuminen ja kannustaminen on sallittu suorituksen aikana. Tuomarin tulee kuitenkin pystyä erottamaan, tarvitseeko koira toistuvaa kannustamista ja virittämistä puutteellisen työskentelyhalukkuuden tai osaamisen vuoksi.

Fyysiset avut koiralle (koiraan koskeminen) on kielletty suoritusten aikana, jos lajikohtaisessa ohjeessa ei ole toisin sanottu (koirasta kiinni pitäminen sallittu esim. hakukokeessa ja esine-etsinnässä ensimmäisessä työskentelyyn lähetyksessä).

Yleisiä ohjeita maasto-osuuksille

Kaikissa maasto-osissa ohjaaja saa käyttää käsimerkkejä samanaikaisesti suullisen käskyn kanssa.

Koira on kaikissa maastosuorituksissa lähetettävä suoritukseen ohjaajan vasemmalta sivulta, ei esimerkiksi ohjaajan jalkojen välistä. Koiran asento lähetysketkellä on määritetty lajikohtaisesti lajiohjeissa.

Esine-etsintä

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Esine-etsintä suoritetaan jälki-, haku-, viesti- ja etsintäkokeen kaikissa luokissa.

Yleismääräyksiä esine-etsintään

Esine-etsintäsuorituksen aikana koiralla tulee olla PK-tunnusvaljaat sekä kaulain. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain.

Esine-etsintäalueen tekeminen

Tuomari hyväksyy etsintäalueelle vietävät esineet ja määrää niiden paikat. Esineet ja niiden paikat ovat samat kaikille samaa aluetta käyttäville koirille. Esineinä ei saa käyttää sellaisia esineitä, joihin haju tarttuu huonosti tai jotka rikkoutuessaan saattavat vahingoittaa koira (metalli, lasi, kova muovi), eikä myöskään tottelevaisuusosassa käytettäviä noutoesineitä.

Etsintäalue on sijoitettava sellaiselle paikalle, että tuomarilla ja ohjaajalla on mahdollisuus seurata koiran työskentelyä. Alue on merkittävä niin, että koiranohjaaja pystyy sen hyvin hahmottamaan.

Esine-etsintäalueeksi sopivia maapohjia ovat kaikki luonnolliset maapohjat. Etsintäalue tulee "tallata" järjestäjien toimesta koiran kanssa ennen ensimmäisen koiran suoritusta. Ennen jokaisen koiran suoritusta käydään koskettamassa kaikkia esineitä.

Esine-etsinnän suoritus

Ohjaajalle on annettava mahdollisuus tutustua alueeseen etsintäsvululta ennen suorituksen aloittamista. Tässä yhteydessä tuomari selostaa ohjaajalle alueen rajat ja mahdollisesti muut etsintään tai alueeseen liittyvät asiat. Tämän osan tuomari voi tilanteesta riippuen tehdä joko yksitellen, aina ohjaajan tullessa suoritukseen tai niin, että hän ottaa kaikki luokan ohjaajat kerralla kokoon ja suorittaa selostuksen koko ryhmälle samanaikaisesti.

Tuomari määrää etsintäsvun, jolta ohjaaja ohjaa koiran työskentelyä. Etsintäsvu on sama kaikille samaa aluetta käyttäville koirille. Ohjaaja saa ohjata koiran työskentelyä vapaavalintaisin käskyin ja merkein. Pillin käyttö tai viheltäminen on sallittu.

Ohjaajalla on oikeus käskeä etsintäalueen ulkopuolelle mennyt koira takaisin alueelle.

Koiran on luovutettava esineet ohjaajalleen, luovutusasento on kuitenkin vapaa. Suoritus alkaa ohjaajan aloitettua etsinnän tuomarin luvalla ja päättyy etsimisajan kuluttua umpeen tai ohjaajan luovutettua koeluokan vaatiman määrän löydettyjä esineitä tuomarille. Tuomari määrää yleisön paikan.

Luokka 1, 2 ja 3	
Etsintäalueen koko 50 x 50 metriä	
Etsintäaika 5 minuuttia	
Esineet 4 kpl käyttöesineitä	1-luokassa etsitään 2 esinettä 2-luokassa etsitään 3 esinettä 3-luokassa etsitään 4 esinettä
Koiran tulee 1- ja 2-luokassa löytää vähintään 1 esine ja 3-luokassa vähintään 2 esinettä, jotta esine-etsintäsuoritus voidaan arvostella.	

Esine-etsintä pisteet 30

Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Työskentely 18 pistettä	Työskentely 18 pistettä	Työskentely 18 pistettä
Löydetty esine á 6 pistettä Yhteensä 12 pistettä	Löydetty esine á 4 pistettä Yhteensä 12 pistettä	Löydetty esine á 3 pistettä Yhteensä 12 pistettä

Arvosteluohje, esine-etsintä

Esineiden etsiminen

Ohjaaja päättää, miltä kohtaa etsintäsivua hän koiransa etsintätyöskentelyyn lähettää.

Suoritus päättyy, kun kaikki etsittävät esineet ovat löytyneet, etsintäaika päättyy tai kun tuomari tai ohjaaja keskeyttää koiran suorituksen. Koiran työskentelyä ei saa esine-etsinnässä keskeyttää ennen ajan umpeutumista, vaikka se ei löytäisi esineitä, jos se kuitenkin liikkuu ja työskentelee koko ajan. Osaamattoman koiran (juoksee useita kertoja esineiden yli ym.) suorituksen voi kuitenkin keskeyttää. Ajan täytyttyä (5 min) suoritus loppuu, vaikka koira edelleen työskentelisivätkin.

Koiran työskentelyyn esine-etsintäalueella vaikuttavat monet asiat, kuten maaston muoto, tuuliolosuhteet sekä ilman lämpötila ja kosteus. Tuomarin tulee ottaa tällaiset seikat huomioon arvostellessaan suoritusta.

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan esine-etsinnässä seuraavien kriteerien perusteella:

- Koira lähtee etsintään halukkaasti ja määrätietoisesti, osoittaen hyvää vainutyöskentelyä ja viettikestävyyttä koko suorituksen ajan.
- Koira etsii koko alueen järjestelmällisesti ja huolellisesti (myös ohjaajan toiminta huomioitava).
- Koira käyttää sopivaa liikkumisnopeutta maaston/tuuliolosuhteiden ym. mukaan.
- Koira noudattaa ohjaajan lähetyks- ja suuntaohjauksia sekä mahdollisia kutsuja.
- Koira reagoi esineiden hajuun ja paikallistaa esineet tehokkaasti.
- Koira ottaa esineen varmasti ja tuo sen ohjaajalle halukkaasti ja suorinta tietä.
- Koira kantaa esinettä rauhallisesti ja purematta.
- Koira luovuttaa esineet ohjaajalle korrektisti.

Etsintätyöskentelyyn lähettäminen

Koira lähetetään suoritukseen ohjaajan sivulta, lähettämisasento on vapaa. Ohjaajalla on oikeus olla kyykistyneenä koiran viereen lähettämishetkellä. Ensimmäisessä lähetyksessä hän voi pitää myös koirasta kiinni osoittaessaan koiralle etsimissuuntaa. Käsimerkin antaminen on sallittu samanaikaisesti käskyn kanssa. Ensimmäistä lähetystä lukuun ottamatta lähtökäskyn ja samanaikaisen fyysisen avun antaminen on kuitenkin kielletty.

Lähettämiseen valmistelu ei ole riippuvainen ajasta, mutta lähetyksen viivästyessä tuomarin on tarkkailtava, onko kyseessä koiran liiallinen virittäminen tai painostaminen. Etsintäaika alkaa ohjaajan lähetykskäskystä.

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyvalmius

Esine-etsinnän päätarkoitus on varsinaisen suorituksen (etsinnän) tekeminen, jossa olennaisinta on hajuainin käyttö sekä hallittu ja tehokas liikkuminen alueella. Koiran tulee aloittaa etsintä heti käskyn saatuaan ja sen on etsittävä esineitä halukkaasti ja keskittyneesti, liikkuen ohjaajan käskyjen mukaisesti. Mikäli koira selvästi vain juoksee alueella, eikä suorita etsintää, tulee tuomarin harkita, onko koira tehtävänsä osaamaton. Tuomarin tulee keskeyttää suoritus, jos koira ylittää esineet useita kertoja niihin reagoimatta.

Esinetyöskentelyn tasapuolisen arvostelun mahdollistamiseksi esineiden tulee olla kooltaan vähintään 5 x 6 x 2 cm.

Esinetyöskentely

Koiran tulee ottaa löytämänsä esine heti. Tuomarin tulee kuitenkin huomioida arvostelussa sää- ja tuuliolosuhteet. Arvosanaa alennetaan, jos koira ylittää esineen reagoiden siihen, sitä kuitenkaan ottamatta. Arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Tuomarin on oltava erittäin tarkka arvostellessaan koiran reagoimista esineeseen, sillä koiran reagoiminen voi olla hyvin vähäeleistä. Tällöin on seurattava tarkkaan, painostaako ohjaaja koira ylittämään esineen vai ylittääkö koira sen omaehtoisesti.

Arvosteluperusteita ovat

- koira reagoi esineeseen ja ottaa sen heti
- koira reagoi esineeseen, mutta viivyttelee sen ottamisessa
- koira reagoi esineeseen, mutta ei ota sitä

Koiran pitää tuoda löytämänsä esine ohjaajalle heti, suoraan ja nopeasti sekä luovuttaa esine ohjaajalle. Luovutusasento on vapaa. Jos koira ottaa esineen, mutta ei ilman ohjaajan käskyä tuo sitä hänelle, tai jos esineen tuominen on hyvin hidasta ja epävarmaa, arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Innostava kehoitus koiran ottaessa esinettä tai kun se on juuri ottanut esineen, on sallittu. Lisäkäskyt ja kehotukset samoin kuin ohjaajan liikkuminen paikaltaan koiran ollessa tuomassa esinettä aiheuttavat työskentelyn arvosanan alenemisen tai esineen hylkäämisen virheen suuruuden mukaan. Jos ohjaaja joutuu toistamaan runsaasti korostettuja käskyjä saadakseen koiran tuomaan esineen, suoritus voidaan keskeyttää koiran osaamattomuuden vuoksi.

Koiran tulee pitää esinettä suussa varmasti, se ei saa pureskella esinettä tai leikkiä sillä. Koiran pureskellessa esinettä tai leikkiessä sillä arvosana on korkeintaan hyvä. Vakavampaa on, jos koira edellisten lisäksi pudottelee esinettä.

Arvosteluperusteita ovat

- koira pitää esinettä varmasti ja rauhallisesti
- koira pureskelee esinettä ja/tai leikkii sillä
- koira pudottelee esinettä

Luovutustilanteissa koiran tulee luovuttaa esine ohjaajalle heti luovutuskäskyn saatuaan.

Jos koira tuo esineen ruudusta, mutta pudottaa sen maahan niin, että ohjaaja saa otettua sen maasta liikkumatta paikaltaan, tai jos ohjaaja menee koira vastaan koiran tuodessa esinettä, esine hyväksytään, mutta työskentelyn arvosanaa alennetaan.

Hitaasta esineen irrotuksesta seuraa arvosanan alennus, ja jos luovutus muuttuu ohjaajan ja koiran väliseksi leikiksi tai taisteluksi, arvosanaa alennetaan edelleen. Jos koira ei luovuta esinettä ohjaajalle, nielaisee tai syö sen, suoritus keskeytetään.

Arvosteluperusteita ovat

- koira tuo esineen heti ja halukkaasti
- koira tuo esineen haluttomasti ja epävarmasti
- koira vaatii lisäkäskyä esineen tuomiseen
- koira ei tuo esinettä
- koira luovuttaa esineen oikein ja välittömästi
- koira viivyttelee esineen luovutuksessa, ohjaaja antaa useamman luovutuskäskyn
- koira ei luovuta esinettä

Etsintäajan sisällä löydetty esine hyväksytään, ja koiran annetaan luovuttaa se.

Jos koira ei löydä kaikkia esineitä, sen työskentelyssä (työskentelyhalukkuus, liikkuminen, ohjattavuus) on aivan ilmeisesti puutteita. Lisäksi siltä jää suorittamatta osa vaaditusta työskentelystä (hajuun reagointi, paikantaminen, esineiden nosto, tuominen, luovutus) kokonaan, eikä sitä voida siis arvostella sen osalta. Nämä puutteet alentavat myös työskentelyn arvosanaa varsinaisten esinepisteiden lisäksi.

Koiran on 1- ja 2-luokassa löydettävä vähintään yksi esine ja 3-luokassa vähintään 2 esinettä, jotta sen esineetsintäsuoritus voidaan arvostella.

Koiran palkkaaminen on kielletty suorituksen aikana. Suorituksen päätyttyä ohjaaja saa tuomarin luvalla palkata koiran lelulla.

Jälkikoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Jälkikoe muodostuu

1. Tottelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - jäljen etsintään
 - jäljen ajamiseen
 - esine-etsintään.

Jälkikokeen tarkoitus

Kokeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskyky etsiä ja seurata vieraan henkilön jälkeä vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Ennen osallistumistaan jälkikokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen ainoastaan yhdellä koiralla. Kokeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Tottelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: JK1
- Luokka 2: JK2
- Luokka 3: JK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

Yleismääräyksiä kokeeseen

Koetta ei voida järjestää, jos maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet näkyvät. Jälkiarvonta suoritetaan jäljentekijöiden lähdettyä maastoon. Tuomari valvoo arvontaa. Etukäteen tapahtuva ryhmäarvonta on mahdollista.

Koira työskentelee vähintään 10 metrin mittaisessa valjaisiin tai kiinteään kaulaimeen kiinnitettyssä johdattimessa. Jos koiralla on sekä kaulain että valjaat, jälkiliina on kiinnitettävä valjaisiin. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Ohjaaja voi pitää johdattimesta kiinni tai se voi olla vapaana maassa.

Jäljestämisaika sisältää etsintäajan linjalla. Etsintälinjan merkit ovat paikoillaan koko jälkisuorituksen ajan. Jäljen lopussa tulisi olla toimitsija, joka ottaa ohjaajalta esineet vastaan ja merkitsee niiden luovutusajan ylös. Jos tämä ei ole mahdollista, tuomari voi harkintansa mukaan antaa osallistujalle paluuajan.

Jälkiosuuden toteutus

Yleistä

Tuomarityön helpottamiseksi jäljestä on annettava tuomarille kaavio, mielellään maastokarttaan piirrettyinä, josta tulee ilmetä jäljen suunta, esineiden sijainti ja jäljen etäisyys muihin jälkiin. Jälkimaastoksi sopivia maapohjia ovat metsä, niitty, pelto – yleensäkin kaikki luonnolliset maapohjat. Jälki saa ylittää vähän liikennöidyn tien. Ylitys on tehtävä kohtisuoraan tien yli. Jälki ei missään vaiheessa saa kulkea 50 metriä lähempänä jäljen aikaisemmin tehtyä osaa. Jälkien etäisyyden toisistaan tulee olla vähintään 150 m, tämä ei koske vastakkaisia jälkiä esim. tien erottaessa ne toisistaan.

Jälkeen tehdään luokkavaatimusten mukaiset suorat ja kulmat. Jälki tehdään kokonaisuudessaan normaalein askelin. Kaikkia sellaisia maastokohtia, missä tapahtuu jäljen katkeaminen (iso oja, vetinen suo, paljas kallio yms.) on vältettävä. Jos tällaiseen maastokohtaan joudutaan, on jälki tehtävä suoraan, niin että koiralla on mahdollisuus saada vainu uudelleen.

Etsintälinja

Etsintälinjan on oltava sellaisessa maastossa, että tuomari näkee koiran työskentelyn linjalla. Etsintä aloitetaan tuomarin osoittamasta kohdasta, linjan päästä. Jäljen tulee ylittää etsintälinja siten, että tuomarilla on mahdollisuus arvostella riittävästi koiran työskentelyä etsintälinjalla. Etsintälinjan ja jäljen kulma ei saa olla 45 astetta pienempi.

Kulmat

Jälkeen tehdään luokkavaatimusten mukainen määrä kulmia. Suorat kulmat ovat n. 90 astetta ja terävät kulmat n. 45 astetta. Jälkien ei tarvitse olla jokaiselle luokan koiralle samanlaisia, mutta niissä on oltava sama määrä suoraa ja kulmia (esimerkiksi peilikuvina). Järjestäjä voi näin käyttää maastoa paremmin hyväkseen.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintälinja	30 metriä	40 metriä	50 metriä
Etsintäaika linjalla	5 minuuttia	5 minuuttia	5 minuuttia
Jäljen ikä	n. 1 tunti	n. 1½ tuntia	n. 2 tuntia
Jäljen pituus	n. 500 metriä	n. 1000 metriä	n. 1500 metriä
Jäljestämisaika	20 minuuttia	30 minuuttia	40 minuuttia
Suorat kulmat	1–3 kpl	3–5 kpl	4–8 kpl
Terävät kulmat	Ei	1 kpl	2–3 kpl
Esineiden määrä	6 kpl	6 kpl	6 kpl

Jälkikokeen maasto-osuuden pisteet (200) jakautuvat seuraavasti

Luokka 1, 2 ja 3	
Jäljen etsiminen	30 pistettä
Esineet 1–5	20 p/esine = max. 100 p
Esine 6	40 pistettä
Esine-etsintä	30 pistettä

Esineet

Esineiden tulee olla kooltaan n. 10 cm pitkiä ja n. 2 cm paksuja kuivasta puunoksasta tehtyjä keppejä. Esineiden on oltava jäljentekijän hallussa vähintään 30 minuuttia ennen jäljentekoa, jotta niihin tarttuu riittävä ominaishaju.

Esineet on laitettava huolellisesti jäljen päälle eikä niitä saa kätkeä. Esineet merkitään ratatunnuksilla ja viimeinen esine myös numerolla 6. Esineitä ei saa laittaa kulmiin eikä niiden välittömään läheisyyteen.

Arvosteluohje, jälkikoe

Jäljen etsiminen

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan jäljen etsintälinjalla seuraavien kriteerien perusteella:

- Koira lähtee etsintälinjalle ohjaajan osoittamaan suuntaan, halukkaasti, mutta ryntäämättä.
- Koira etenee etsintälinjalla mahdollisimman suoraan, määrätietoisesti ja keskittyneesti.
- Koira reagoi jälkeen heti sen kohdatessaan ja määrittää oikean suunnan huolellisesti.
- Koira noudattaa ohjaajan mahdollisia lisäohjauksia viivyttämättä (esim. suunnan käänkö takajäljeltä).
- Koira lähtee jäljen löydettyään seuraamaan sitä halukkaasti ja määrätietoisesti.
- Ohjaaja säilyttää oikean etäisyyden koiraan.

Koiran työskentely etsintälinjalla

Suoritus aloitetaan tuomarin luvalla, tuomarin osoittamasta kohdasta, linjan päästä. Suoritus alkaa, kun koira aloittaa etsimisen ja päättyy koiran ja ohjaajan poistuttua linjalta hyväksytysti, tai kun etsintäaika on kulunut umpeen. Jos koira ei löydä jälkeä sallitussa ajassa, jäljen etsiminen keskeytetään eikä koira voi suorittaa jäljen ajamista.

Ohjaaja saa ohjata koira käsimerkein ja/tai kehotuksin sen etsiessä jälkeä. Ohjaaja voi tarvittaessa ottaa koiran takaisin vierelleen ja lähettää sen uudelleen etsintään, mutta tämä alentaa arvosanaa.

Uusintalähetyksille ei ole määritetty maksimimäärää, mutta tuomarin on arvioitava, onko koira tehtävään osaamaton, jolloin sen suoritus voidaan keskeyttää.

Koiran on lähdettävä etsimään jälkeä heti käskyn saatuaan ohjattuun suuntaan, halukkaasti ja olosuhteisiin nähden sopivalla vauhdilla. Jos koira etsii jälkeä haluttomasti ja epävarmasti tai viivyttää, seuraa siitä arvosanan alennus. Jos koira ei etsi tai löydä jälkeä määritetyn ajan kuluessa, suoritus keskeytetään eikä koira voi suorittaa jäljen ajamista. Jos ohjaaja antaa koiralle fyysisen avun, seuraa siitä huomautuksen jälkeen suorituksen keskeytys.

Koiran liian suuri poikkeama etsintälinjalta alentaa arvosanaa. Jos ohjaaja ei heti käske koira takaisin linjalle, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa palauttamaan koira etsintälinjalle. Jos koira kuitenkin (mahdollisesti ryntäämisen vuoksi) on ehtinyt linjalta poiketessaan lähelle jälkeä, sen tulee antaa nostaa jälki. Tuomarin tulee huomioida maaston rakenne sekä sää- ja tuuliolosuhteet poikkeamaa arvostellessaan.

Tuomarin tulee koiran työskentelyä etsintälinjalla arvostellessaan erityisesti tarkkailla, ettei koira vaikuta tehtävänsä haluttomalta ja painostetulta.

Jos koira löytää linjalta jonkun muun jäljen ja lähtee ajamaan sitä, kutsutaan ohjaaja takaisin linjalle ilmoituksella "väärä jälki". Tästä ei seuraa arvosanan alennusta. Tuomarin on tällöin oltava ehdottoman varma siitä, että koira todella ajaa väärää jälkeä.

Tuomarilla täytyy olla kyky nähdä, koska koira ajaa jälkeä ja koska se muista syistä poistuu janalta. Ohjaaja saa poistua linjalta vasta, kun koira on aloittanut jäljestämisen.

Arvosteluperusteita ovat

- koira etsii jäljen halukkaasti ja varmasti
- koiran täytyisi etsiä jälki vielä halukkaammin ja varmemmin
- koira etsii jälkeä haluttomasti ja epävarmasti
- koira viivyttelee jäljen etsimistä ja on epävarma
- koira ei etsi eikä löydä jälkeä
- koira tarvitsee fyysisen avun suoriutuakseen tehtävästä

Koiran ja ohjaajan välinen etäisyys

Ohjaaja saa lähteä liikkeelle vasta sitten, kun johdatin on suorana.

Ohjaaja saa lähteä linjalta vasta sitten, kun koira on jäljestänyt johdattimen mitan.

Hetkellinen koiran lähellä olo ei ole virhe, esimerkiksi koiran palatessa linjaa takaisinpäin tai sen varmistamassa maastoa. Jos ohjaaja menee liian lähelle koira, seuraa siitä arvosanan alennus. Vakavampi virhe on, jos ohjaaja menee koiran lähelle painostaakseen sitä.

Arvosteluperusteita ovat

- ohjaaja pysyy oikealla etäisyydellä
- ohjaajan pitäisi pysyä kauempana koirasta
- ohjaaja on liian lähellä koira
- ohjaaja painostaa koira menemällä lähelle sitä

Jälkeen reagoiminen

Jäljen löytäessään koiran tulee reagoida siihen heti. Tuomarin tulee huomioida arvostelussa sää ja tuuliolosuhteet, sillä esimerkiksi tuuli saattaa siirtää jäljen hajua useita metrejä. Koiran ylittäessä jäljen kuitenkin siihen reagoiden seuraa arvosanan alennus.

Vakavampaa on, jos koira ylittää jäljen reagoimatta siihen. Arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Tuomarin on oltava erittäin tarkka arvostellessaan koiran reagoimista jälkeen, sillä reagoiminen voi olla hyvin vähäeleistä. Tällöin on seurattava tarkkaan, painostaako ohjaaja koira ylittämään jäljen vai ylittääkö koira sen omaehtoisesti.

Arvosteluperusteita ovat

- koiran reagoi jälkeen heti ja aloittaa jäljestämisen
- koira reagoi jälkeen, mutta ei aloita jäljestämistä, vaan ylittää jäljen
- koira ylittää jäljen reagoimatta siihen

Jäljelle lähteminen

Koiran löytäessä jäljen linjalta sen tulee lähteä ajamaan sitä. Jos koira osoittaa epävarmuutta tai haluttomuutta jäljestämisen aloittamisessa, seuraa siitä arvosanan alennus; arvosana voi olla korkeintaan erittäin hyvä.

Koira saa varmistaa jäljen oikean suunnan arvosanan siitä alentumatta noin 15 m:n matkalla. Jos koira lähtee ajamaan jälkeä väärään suuntaan, ns. takajäljelle, eikä käänny sallitun matkan sisällä, tuomarin on ilmoitettava ohjaajalle koiran ajavan takajälkeä. Tästä seuraa arvosanan alennus; arvosana voi olla enintään hyvä.

Jos koira tai ohjaaja keskeyttää jo aloitetun jäljestämisen n. 15 m:n matkalla ja palaa etsintälinjalle, seuraa arvosanan alennus. Tällöin arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira ei sallitun ajan puitteissa lähde jäljelle, niin se ei voi suorittaa jäljen ajamista; tästä seuraa keskeytys.

Arvosteluperusteita ovat

- koira lähtee jäljestämään halukkaasti ja varmasti
- koira lähtee jäljestämään epävarmasti tai haluttomasti
- koira lähtee jäljestämään, mutta väärään suuntaan
- koira lähtee jäljestämään, mutta keskeyttää sen ja palaa etsintälinjalle
- koira ei lähtee jäljestämään

Jäljen ajaminen

Koiran jäljeltä löydetyt esineet määrittävät jäljestämisosuudesta saatavan arvosanan ja pistemäärän. Vain jäljestämisaian ja mahdollisen paluuajan puitteissa luovutetut jälkiesineet mahdollistavat kokeen hyväksymisen. Jos suorituksen ohjeissa annettu enimmäisaika ylittyy, seuraa siitä osasuorituksen keskeytys (yliaika). Tällöin etsintälinjalla saatu arvosana ja pisteet säilyvät, mutta jäljen ajamista ei voida arvostella.

Esineiden tulee olla tunnistettavissa. Voimakkaasti pureskeltua ja näin tunnistuskelvotonta esinettä ei saa hyväksyä. Jäljestämisen päätyttyä ohjaajan on saamiensa ohjeiden mukaan luovutettava koiran löytämät jälkiesineet tuomarille tai tehtävään nimetylle toimitsijalle. Tähän luovutukseen päättyy jäljestämisaian laskeminen.

Jäljen ajaminen alkaa koiran löytäessä jäljen etsintälinjalta ja päättyy, kun jäljestämisaika on päättynyt tai ohjaaja luovuttaa löydetyt esineet tuomarille tai tehtävään nimetylle toimitsijalle.

Hakukoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Hakukoe muodostuu

1. Tottelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - henkilöetsintään
 - esine-etsintään.

Hakukokeen tarkoitus

Kokeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskyky etsiä ja ilmaista etsintäalueella olevat henkilöt vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Ennen osallistumistaan hakukokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen ainoastaan yhdellä koiralla. Kokeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Tottelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: HK1
- Luokka 2: HK2
- Luokka 3: HK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

Yleismääräyksiä kokeeseen

Henkilöetsinnässä koiralla tulee olla PK-tunnusvaljaat ja kaulain. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Hakurullaa käytettäessä sen tulee olla sellainen, että koira pystyy irrottamaan sen suustaan ilman ohjaajan apua.

Suoritusjärjestys arvotaan ennen maasto-osuuden alkamista. Jos kokeessa käytetään samaa ratapohjaa eri luokille, suoritukset aloitetaan ylemmistä luokista.

Henkilöetsintä alkaa, kun ohjaaja tuomarin luvalla lähettää koiran etsintään. Etsiminen päättyy, kun hakuaika on kulunut umpeen, kaikki etsittävät henkilöt ovat löytyneet tai kun ohjaaja on saavuttanut alueen takarajan. Mikäli koira on ilmaissut henkilön sallitun ajan puitteissa, sen tulee antaa osoittaa tämä, ja näin löydetty henkilö hyväksytään.

Jos koira ei löydä kaikkia maalihenkilöitä, sen työskentelyssä (työskentelyhalukkuus, liikkuminen, ohjattavuus) on aivan ilmeisesti puutteita. Lisäksi siltä jää suorittamatta osa vaaditusta työskentelystä (maalihenkilön ilmaisu) kokonaan, eikä sitä voida siis arvostella sen osalta. Nämä puutteet alentavat myös työskentelyn arvosanaa varsinaisten maalihenkilöpisteiden lisäksi.

Tuomarin on ehdottomasti mentävä ohjaajan mukana jokaiselle ilmaisulle. Tarvittaessa tuomari voi kysyä maalihenkilöiltä tarkemmin koiran käyttäytymisestä piilolla, mutta pääsääntöisesti tuomari voi arvostella vain itse näkemänsä suorituksen.

Etsinnän aikana koiran kytkeminen on kielletty lukuun ottamatta rullailmaisutilanteita. Koiran juottaminen henkilöetsintäalueen keskilinjalla on sallittu, tällöin ohjaaja saa pitää koirasta kiinni. Koiran palkkaaminen on kielletty suorituksen aikana. Suorituksen päätyttyä ohjaaja saa tuomarin luvalla palkata koiran lelulla.

Pillin käyttö ja viheltäminen on sallittu.

Ainoastaan tuomarin nimeämät henkilöt saavat olla henkilöetsintäalueella kokeen aikana.

Ilmaisutavat

Rullalla ilmaiseva koira: Koira ottaa rullan suuhunsa löydettyään maalihenkilön ja palaa rulla suussa suorinta tietä ohjaajansa luo. Ohjaajan kytkettyä koiran ilmaisuliinaan koira palaa suorinta tietä maalihenkilön luo. Ilmaisuliinan pituus on n. 5–10 m (ilmaisuliina voi olla myös rullatalutin). Maalihenkilön luona ohjaaja irrottaa ilmaisuliinan ja ottaa koiran hallintaansa.

Rullalla ilmaisevan koiran ohjaajan tulee pitää ilmaisuliina käteen vyyhdettynä tai taskussa, lukuun ottamatta ilmaisutilanteita.

Haukkumalla ilmaiseva koira: Koira pysyy löytämänsä maalihenkilön luona ja ilmaisee tämän ohjaajalleen haukkumalla niin, että ohjaaja löytää paikalle. Maalihenkilön luona ohjaaja ottaa koiran hallintaansa.

Ilmoittautumisen yhteydessä ohjaaja ilmoittaa tuomarille, mitä ilmaisutapaa koira käyttää. Ilmaisutavan vaihtaminen kesken suoritusta ei ole sallittua. Ilmaisutilanteesta keskilinjalle palaavan ohjaajan on palattava sille kohtaa, mistä hän ilmaisuun lähti. Keskilinjalle palataan tuomarin määräämää reittiä, koira seuraa ohjaajaa. Ohjaaja voi kuitenkin siirtyä keskilinjaa pitkin eteenpäin ennen uutta lähetystä. Löydetyt maalihenkilöt palaavat tuomarin kanssa etsintäalueen keskilinjalle ja pysyttelevät suorituksen loppuajan tuomarin välittömässä läheisyydessä, lukuun ottamatta ilmaisutilanteita.

Löydettyjen maalihenkilöiden tulee jättää piilot auki niin, että koira voi tarkastaa piilon. Piilosta tulee ottaa mukaan myös mahdolliset suojavaatteet.

Henkilöetsintäalueen toteutus

Yleistä

Etsintäalueen on oltava peitteinen ja mielellään kumpuileva, niin että se koettelee koiran osaamista, ohjattavuutta ja kestävyyttä. Etsintäalueen rajat on selvästi merkittävä, samoin on merkittävä alueen keskilinja, jolla ohjaaja kulkee ohjatessaan koiran työskentelyä. Keskilinja saa kaartua maaston muodon tai esim. polkupohjan mukaan, mutta poikkeama suorasta linjasta saa olla enintään 45 astetta. Keskilinjalle on laitettava myös merkit, jotka osoittavat kuljetun matkan. Merkit laitetaan 100, 200 ja 300 metrin kohdille.

Kokeen alussa, ennen ensimmäistä koesuoritusta, on etsintäalue tallattava järjestäjän toimesta koiran kanssa.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintäalueen pituus	100 metriä	200 metriä	300 metriä
Etsintäalueen leveys	100 metriä	100 metriä	100 metriä
Etsintäaika alueella	8 minuuttia	13 minuuttia	17 minuuttia
Maalihenkilöt	3 henkilöä, joista 2 osittain peitettyä ja 1 kokonaan peitetty	3 henkilöä, joista 1 osittain peitetty ja 2 kokonaan peitettyä	3 henkilöä, joista 1 osittain peitetty ja 2 kokonaan peitettyä

Hakukokeen maasto-osuuden pisteet (200) jakautuvat seuraavasti:

Luokka 1, 2, 3	Pisteet	Huom!
Maalihenkilöiden löytäminen	90	1 löydetty henkilö = 20 pistettä 2 löydettyä henkilöä = 50 pistettä 3 löydettyä henkilöä = 90 pistettä
Työskentely	50	Arvostellaan kokonaisuutena koiran työskentelyn ajan
Ilmaisut	30	Jokainen ilmaisu arvostellaan erikseen 10 pisteen arvoisena
Esine-etsintä	30	

Maalihenkilöt

Maalihenkilöinä saavat toimia ainoastaan 18 vuotta täyttäneet henkilöt. Ennen kokeen alkua tuomari hyväksyy järjestäjän esittämät maalihenkilöiden paikat. Maalihenkilöt tulee sijoittaa siten, että heitä ei havaita keskilinjalta. Maalihenkilöiden on pysyttävä suoritusten ajan liikkumatta piiloissaan. He saavat tulla pois piilostaan vasta tuomarin luvalla. Koko luokan ajan käytetään samoja piiloja.

Kokonaan peitetyn piilon tulee olla sellainen, että koira ei näe eikä pääse koskettamaan maalihenkilöä (kellari, rakennus, laatikko tms.). Osittain peitetty piilo on sellainen, jossa koira näkee maalihenkilön ja pääsee myös koskettamaan häntä, erityisesti tulee suosia luonnollisia piiloja, kuten puiden alustoja, kivenkoloja jne. Koalueelle ei saa koetta varten siirtää eikä rakentaa valepiiloja. Radalla pysyvästi olevissa ylimääräisissä piiloissa ei saa olla pressuja tai alustoja. Radalla ei saa olla muuallakaan pressuja, vaatekasoja tai vastaavia. Käyttämättömien piilojen tulee olla auki. Maalihenkilöiden on käytettävä normaalia, sääolosuhteiden mukaista vaatekassaa.

Arvosteluohje, hakukoe

Yleistä

Kokeen järjestäjä on suunnitellut maalihenkilöiden paikat järjestelmällistä hakutyöskentelyä silmällä pitäen. Kokeen aikana saattaa tulla tilanteita, joissa ohjaaja havaitsee vielä löytymättömän maalihenkilön. Tällaisia tilanteita saattaa syntyä ilmaisuun menemisten yhteydessä, virheilmaisutilanteissa yms. Näissä tilanteissa maalihenkilö otetaan pois piilosta, eikä koira voi saada tästä maalihenkilö- eikä ilmaisupisteitä. Tuomarin tulee huomioida löytymättömien maalihenkilöiden paikat ilmaisutilanteista poistuttaessa niin, että ei jouduttaisi tällaisiin tilanteisiin.

Maalihenkilöiden etsiminen

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan henkilöhaun arvostelussa seuraavien kriteerien perusteella:

- Koira lähtee halukkaasti etsintään, aloittaa ilmaisut nopeasti ja osoittaa viettikestävyttä suorituksen loppuun asti.
- Koira etsii alueen järjestelmällisesti hyvää vainutyöskentelyä osoittaen.
- Koira (ja ohjaaja) osaa sopeuttaa etsintätekniikan maastokohtaisiin vaatimuksiin.
- Haukkuva koira ilmaisee kuuluvasti ja ilman keskeytyksiä, rullakoira vie näytölle määrätietoisesti, suorinta reittiä.
- Koira noudattaa ohjaajan käskyjä, lähtee ohjaajan osoittamaan suuntaan, tulee viivyttelämättä takaisin ohjaajan kutsusta.
- Koira on ohjaajan hallinnassa niin etsinnän kuin ilmaisutilanteidenkin aikana.

Henkilöetsintäosassa tuomarin tulee erityisesti arvioida koiran työskentelyn tavoitteellisuutta, jonka tulee ilmentää koiran halua tarkastaa koko alue ja löytää etsittävät maalihenkilöt. Koiran tulee työskennellä itsenäisesti, mutta sen on kuitenkin oltava ohjaajan ohjattavissa siten, ettei alueesta jää mitään osia tarkastamatta. Koiran työskentelyyn henkilöetsintäalueella vaikuttavat monet asiat, kuten maaston muoto, tuuliolosuhteet sekä ilman lämpötila ja kosteus. Tuomarin tulee ottaa tällaiset seikat huomioon arvostellessaan suoritusta.

Työskentelyn kokonaisarvostelussa suuri merkitys on myös koiran työskentelykestävyydellä suorituksen loppuun asti.

Etsintätyöskentelyyn lähettäminen

Suoritus aloitetaan tuomarin luvalla keskilinjalta henkilöhuonealueen etureunasta. Lähtökohta ei saa olla mikään tarkka piste, vaan ohjaajalla täytyy olla jonkin verran pelivaraa lähtökohdan suhteen; tähän vaikuttavat maaston muoto ja kasvillisuuden peitteisyys yms. Ohjaaja ratkaisee, aloittaako hän etsinnän oikealta vai vasemmalta. Koira lähetetään etsintään ohjaajan sivulta, lähettämisasento on vapaa. Ohjaajalla on oikeus olla kyykistyneenä koiran viereen lähettämishetkellä. Ensimmäisen lähetyksen yhteydessä hän voi pitää myös koirasta kiinni osoittaessaan koiralle etsimissuuntaa. Käsimerkin antaminen on sallittu samanaikaisesti käskyn kanssa. Ensimmäistä lähetystä lukuun ottamatta lähettämiskäskyn ja samanaikaisen fyysisen avun antaminen on kuitenkin kielletty. Lähettämiseen valmistelu ei ole riippuvainen ajasta, mutta lähetyksen viivästyessä tuomarin on tarkkailtava, onko kyseessä koiran liiallinen virittäminen tai painostaminen. Etsintäaika alkaa ohjaajan lähetyksikäskystä.

Arvosteluperusteita ovat:

- koira lähtee etsintään halukkaasti ja määrätietoisesti
- koira lähtee etsintään ohjaajan osoittamaan suuntaan
- koira on haluton ja epävarma etsintään lähtiessään
- koira poikkeaa selkeästi ohjaajan osoittamasta suunnasta

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyhalukkuus

Henkilöetsinnän päätarkoitus on varsinaisen suorituksen (etsinnän) tekeminen, jossa oleellisinta on hajuainetin käyttö ja hallittu liikkuminen alueella. Koiran tulee lähteä suorittamaan etsintätehtävää varmasti, halukkaasti ja intensiivisesti maasto- ja sääolosuhteisiin sopivalla nopeudella. Koiran tulee etsiä alue risteillen ohjaajan käskyjä noudattaen. Työskentelyssä ei ole tärkeää millaisia pistoja (esim. laatikoita) koira tekee, vaan se, että koko alue tulee tarkastettua.

Koiran työskennellessä haluttomasti seuraa siitä arvosanan alennus. Vakavampi virhe on, jos koiran etsintätyöskentelyssä lisäksi esiintyy epävarmuutta; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira ei noudata ohjaajan ohjausta, vaan jättää osan alueesta kokonaan tarkastamatta esimerkiksi tuuliolosuhteiden vuoksi, seuraa arvosanan alennus. Jos koira ei ole hallittavissa, ei suorita etsintää tai sen työskentelykestävyys loppuu, on suoritus keskeytettävä.

Ohjaaja saa ilmaista olinpaikkansa risteilyä suorittavalle koiralle, kutsua koiran luokseen risteilystä sekä kannustaa sitä hillitysti arvosanan alentumatta. Tuomarin on arvioitava, milloin kyseessä on koiran liiallinen virittäminen tai painostaminen, tai koiran kunnon liiallinen heikentyminen, ja tarvittaessa keskeytettävä suoritus.

Koiran tulee työskennellä ohjaajan rintamasuunnan edellä, ajoittainen ohjaajan takana työskentely ei kuitenkaan alenna arvosanaa. Jos työskentely kuitenkin on takapainotteista, alennetaan arvosanaa. Ohjaajan on ohjattava koiraan niin, että koko alue tulee tarkastetuksi.

Tilanteissa, joissa löytymätön maalihenkilö on jäänyt rintamasuunnassa liian kauaksi taakse, tuomari voi keskeyttää suorituksen, vaikka etsintäaika olisikin vielä jäljellä.

Arvosteluperusteita ovat

- koira työskentelee halukkaasti ja varmasti
- koira tarkastaa koko alueen
- ohjaaja ohjaa koira tarkastamaan koko alueen
- koira noudattaa ohjaajan ohjausta
- koiran täytyisi työskennellä halukkaammin ja varmemmin
- koira suorittaa etsintää haluttomasti ja epävarmasti
- koira ei tarkasta koko aluetta
- koira ei suorita etsintää
- alueesta jää osia tarkastamatta ohjaajan ohjauspuutteiden vuoksi
- koira ei noudata ohjaajan ohjausta kaikilta osin
- koira ei noudata lainkaan ohjaajan ohjausta

Ilmaisut

Maalihenkilön löytäessään koiran on reagoitava häneen ja aloitettava ilmaisutyöskentely heti. Ohjaaja päättää molemmissa ilmaisutavoissa, koska ilmaisu on tapahtunut ja näyttää tuomarille, että on hyväksynyt sen.

Mikäli koira suorittaa ilmaisun eri tapaa käyttäen kuin minkä ohjaaja on ilmoittanut (esimerkiksi rullakoira ilmaisee haukkumalla), ei ohjaaja saa hyväksyä ilmaisua. Mikäli ohjaaja ei saa koira lopettamaan virheellisellä tavalla suoritettua ilmaisua poistumatta keskilinjalta, tai mikäli koira suorittaa toistamiseen ilmaisun virheellisellä tavalla, koiran suoritus keskeytetään.

Ajanotto keskeytetään ilmaisun ajaksi. Tuomari ilmoittaa ajanoton keskeytymisestä, kun ohjaaja poistuu keskilinjalta ilmaisutilanteessa. Tuomari ilmoittaa ajanoton jatkumisesta, kun kaikki toimihenkilöt (tuomari ja maalihenkilö) ovat palanneet keskilinjalle. Ohjaaja ei saa lähettää koira jatkamaan etsintää ennen kuin tuomari on ilmoittanut ajanoton jatkuvan.

On suositeltavaa, että tuomarin lisäksi myös ratamestarilla on ajanottoa varten kello, jonka hän pysäyttää ja käynnistää uudelleen tuomarin ilmoituksen mukaan.

Kello pysäytetään aina, kun ohjaaja hyväksyy koiran tekemän ilmaisun ja poistuu keskilinjalta, myös virheilmaisutilanteissa. Tällöin ajanotto jatkuu siitä, kun tuomari palaa virheilmaisulta keskilinjalle.

Tuomarin tulee ohjeistaa ohjaaja liikkumaan ripeästi, mutta ryntäämättä ja turvallisesti ilmaisutilanteissa. Ilmaisusta takaisin keskilinjalle palatessa tuomarin on huolehdittava siitä, että ohjaaja ei viivyttele antaakseen koiran levätä. Ajanotto käynnistyy joka tapauksessa uudelleen siitä, kun sekä tuomari että maalihenkilö saapuvat keskilinjalle.

Haukkumalla ilmaiseva koira

Koiran on aloitettava haukkuminen välittömästi löydettyään maalihenkilön. Haukkumisen tulee olla selkeää ja niin jatkuvaa, että ohjaaja paikallistaa koiransa vaivattomasti. Tuomarin on arvostelussaan huomioitava se, ettei koiralta vaadita täysin tauotonta haukkumista, sillä koiran haukkumiseen vaikuttavat monet seikat, kuten koiran rotu, vallitsevat sääolosuhteet, radan raskaus yms. tekijät. On myös luonnollista, että koira kiinnittää hetkeksi huomionsa ohjaajaan tämän tullessa koiran näkyviin. Jos koiran haukunta ei ole riittävää, alennetaan arvosanaa. Vakavampi virhe on, jos koira pitää haukkumisessa selviä taukoja, niin että ohjaajan on sitä vaikea paikallistaa. Arvosana voi olla tällöin korkeintaan tyydyttävä.

Ohjaaja ei saa edetä maastossa, jos koira ei hauku. Jos koira tulee ilmaisutilanteessa ohjaajaa vastaan, kun ohjaaja ei ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, mutta palaa kuitenkin itsenäisesti maalihenkilön luo, voidaan ilmaisu hyväksyä. Arvosana voi olla korkeintaan puutteellinen. Jos koira ei palaa maalihenkilön luokse, eikä ohjaaja ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, tilanne arvostellaan virheilmaisuna, ja tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa ja koira palaamaan keskilinjalle. Jos ohjaaja on kuitenkin jo paikallistanut maalihenkilön, maalihenkilö otetaan pois piilosta eikä ilmaisu hyväksytä. Jos ohjaaja pyrkii painostamaan koira palaamaan maalihenkilön luokse, ei ilmaisu voida hyväksyä, ja maalihenkilö otetaan tällaisessa tilanteessa pois piilosta, vaikka koira ei ohjaajan painostuksesta huolimatta palaisikaan maalihenkilön luokse.

Arvosteluperusteita ovat

- ilmaisu on selkeää ja jatkuvaa
- ilmaisu on vähemmän selkeää tai jatkuvaa
- ilmaisussa on selviä taukoja
- koira tulee ohjaajaa vastaan, mutta palaa itsenäisesti
- koira tulee ohjaajaa vastaan eikä palaa ilmaisuun ilman ohjaajan painostusta
- ohjaajan ja koiran käytös maalihenkilön luona

Rullalla ilmaisu

Koiran tulee ottaa rulla suuhunsa välittömästi löydettyään maalihenkilön. Koiran pitää palata heti, rulla suussa, suorinta tietä ohjaajansa luokse. Ohjaajan kytkettyä koiransa ilmaisuliinaan koiran pitää johdattaa hänet käskyllä suorinta tietä löytämänsä maalihenkilön luokse.

Tuomarin on arvostelussaan kuitenkin huomioitava, ettei koiran tarvitse pitää rullaa suussaan siihen asti, kun se on ohjaajan vieressä. Tärkeää on, että koira pitää rullaa riittävän kauan niin, että ohjaaja voi varmasti todeta koiran suorittaneen ilmaisun. Metrimäärien sijasta tuomarin tulee arvioida, kuinka varma koiran ilmaisu on ollut. Jos koira pudottaa rullan niin aikaisin, että ilmaisu ei voida pitää selkeänä, arvosanaa alennetaan. Koira voi pitää ilmaisurullaa suussaan ilmaisuihin mennessä ja pudottaa sen vasta maalihenkilön luona oma-aloitteisesti tai ohjaajan käskystä, arvosanan siitä alentumatta.

Ohjaaja saa käskyttää koiran pudottamaan ilmaisurullan joko avustamatta tai ohjaajan käteen, kuten noutokapulan irrotuksessa.

Jos ohjaaja joutuu ilmaisemaan koiralle olinpaikkansa koiran tuodessa rullaa, seuraa arvosanan alennus. Koiran hidastellessa ohjaajan luokse tuloa arvosanaa alennetaan. Vakavampaa on, jos ohjaaja joutuu kehottamaan koira; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä.

Vientivaiheessa koiralta ei vaadita viivasuoraa menoa etsittävän maalihenkilön luokse, vaan tässä on otettava huomioon maaston asettamat esteet etenemiselle yms. seikat. Tuomarin tulee huomioida arvostelussaan myös ohjaajan ja koiran käyttäytyminen sen jälkeen, kun koira on kytketty. Maastopohja sekä kasvillisuuden peitteisyys määrittelevät usein koiran ja ohjaajan välisen etäisyyden. Näistä johtuva ajoittainen ohjaajan ja koiran lyhentynyt välimatka ei alenna arvosanaa.

Vientivaiheessa koiran on osoitettava halukkuutensa mennä maalihenkilön luokse. Koiran tulee edetä määrätietoisesti kohti maalihenkilöä niin, että ilmaisuliina on kireänä, mutta sen ei kuitenkaan tarvitse vetää ohjaajaa. Jos ohjaaja kaatuu näytölle mennessä, tai näyttöliina sotkeutuu siten, ettei koira pysty etenemään, tai liina irtoaa ohjaajan kädestä, ohjaaja saa antaa koiralle lisäkäskyt koiran pysäyttämiseen ja/tai ilmaisun jatkamiseen. Nämä lisäkäskyt eivät aiheuta arvosanan alenemista.

Jos koira ei sallittujen lisäkäskeyjen jälkeenkään jatka vientiä maalihenkilön luokse, eikä ohjaaja ole vielä paikallistanut maalihenkilöä, tilanne arvostellaan virheilmaisuna, ja tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa ja koiraa palaamaan keskilinjalle. Jos ohjaaja on kuitenkin jo paikallistanut maalihenkilön, maalihenkilö otetaan pois piilosta eikä ilmaisua hyväksytä. Samoin, jos ohjaaja selvästi painostaa koira lisäkäskeyillä tai muutoin, ilmaisua ei hyväksytä.

Jos koira osoittaa epävarmuutta vientivaiheessa, arvosanaa alennetaan. Vakavampaa on, jos koiran vienti muuttuu päämäärättömäksi ja kaartelevaksi; arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira vie ohjaajaa selvästi pois päin maalihenkilöstä tai selkeästi ulos alueelta, tilanne arvostellaan virheilmaisuna (jos ohjaaja ei ole paikallistanut maalihenkilöä).

Arvosteluperusteita ovat

- koira tulee ohjaajan luo halukkaasti ja määrätietoisesti rulla suussa
- koira hidastelee tullessaan ohjaajan luo rulla suussa
- ohjaaja joutuu kutsumaan koira sen tuodessa rullan
- koira pitää rullan suussaan niin kauan, että ohjaaja voi varmasti todeta ilmaisun
- koira pudottaa rullan liian aikaisin tullessaan ohjaajan luokse
- koira vie ohjaajan halukkaasti ja määrätietoisesti ja suorinta tietä maalihenkilön luokse
- ohjaaja antaa koiralle lisäkäskeyjä ilmaisuun lähdössä tai vientivaiheessa
- koiran vienti on epävarmaa tai se vie ohjaajan maalihenkilön luokse kaartelemalla
- koira eksyy viedessään ohjaajaa maalihenkilön luokse
- ohjaajan ja koiran käytös maalihenkilön luona

Käyttäytyminen ilmaisutilanteissa

Ohjaajan ja tuomarin mennessä ilmaisuun pitää ohjaajan noudattaa nopeuden suhteen tuomarin ohjeita. Koiran ja ohjaajan käyttäytyminen maalihenkilön luona kuuluu arvosteltaviin seikkoihin. Koiran käytös ei missään vaiheessa saa olla aggressiivista. Aggressiivisuus johtaa aina koehen hylkäämiseen. Koiran maalihenkilöä kohtaan osoittamaa ystävällistä uteliaisuutta ei saa tulkita aggressiivisuudeksi. Tällainen käytös ei saa alentaa arvosanaa, kunhan se ei häiritse ilmaisua eikä ole liiaksi maalihenkilöä häiritsevää. Maalihenkilön häirintä aiheuttaa arvosanan alenemisen. Jos koira häiritsee maalihenkilöä voimakkaasti, sen suoritus voidaan keskeyttää osaamattomuuden vuoksi. Mikäli häirintä aiheuttaa maalihenkilölle vammoja, koiran koesuoritus on hylättävä, vaikka kyseessä ei olisikaan aggressiivisuus.

Ohjaajan tullessa piilolle koiran on osoitettava maalihenkilön paikka tarkasti, muutoin ilmaisua ei voida hyväksyä. Sillä ei ole kuitenkaan merkitystä, ilmaiseeko koira piilon sisäänkäynnin puolelta vai joltain muulta sivulta. Tämän jälkeen ohjaaja ottaa koiran hallintaansa, sivulleen. Rullalla ilmaisevan koiran ilmaisuliina on kytkettävä irti ennen hallintaan ottoa, mikäli maasto-olosuhteet eivät sitä estä. Ohjaaja päättää käskeyistä ja tavasta, miten hän ottaa koiran hallintaan ennen maalihenkilön piilosta ottamista. Ohjaaja päättää myös koiran asennosta, kun maalihenkilö otetaan pois piilosta. Tarvittaessa ohjaaja voi siirtää koiran hieman kauemmaksi piilosta, joko kutsumalla koiran sivulleen tai seurauttamalla koiran kauemmas hallintaan otton jälkeen, jotta maalihenkilö pääsee nousemaan pois piilosta. Tässäkään käskeyjen määrä ei ole sinällään ratkaiseva tekijä, vaan koiran kokonaisuutena osoittama ohjattavuus.

Maalihenkilö tulee pois piilosta vasta, kun tuomari antaa siihen luvan – sen jälkeen, kun koira on ohjaajansa hallinnassa. Jos koira osoittaa kiinnostusta piilosta pois tulevaa maalihenkilöä kohtaan, se on sallittua, mutta sen täytyy kuitenkin olla hillittyä. Mikäli ohjaajalla on selkeitä vaikeuksia saada koira hallintaansa piilolla, tuomarin tulee huomioida tämä ilmaisusta arvosanaa antaessaan.

Piilolta keskilinjalle siirryttäessä koiran tulee seurata vapaana ohjaajan sivulla. Seuraamista ei kuitenkaan arvostella samoilla perusteilla kuin tottelevaisuusosuuden seuraamista. Tärkeintä tässä suorituksessa on se, että koira on hyvin hallinnassa. Mikäli ohjaajalla on vaikeuksia koiran hallinnassa keskilinjalle siirryttäessä, tuomarin tulee huomioida tämä antaessaan työskentelyn arvostelua.

Arvosteluperusteita ovat

- ohjaajan ja koiran käytös on moitteetonta maalihenkilön luona
- koira on hyvin ohjaajan hallinnassa ja ohjattavissa maalihenkilön luona
- ohjaajan ja/tai koiran käytöksessä maalihenkilön luona on huomautettavaa
- koira pyrkii häiritsemään maalihenkilöä
- koira häiritsee maalihenkilöä voimakkaasti
- koira ei ole ohjaajan hallinnassa ja ohjattavissa maalihenkilön luona

Virheilmaisut

Jos koira tekee virheilmaisun, sen työskentelyarvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira tekee virheilmaisun toistamiseen, on suoritus keskeytettävä. Ilmaisutilanteita lukuun ottamatta koiran kulkeminen rulla suussa tai haukkuminen on virheellistä käyttäytymistä, jonka johdosta arvosana alenee, vaikka ohjaaja ei sitä ilmaisuksi hyväksyisikään. Liiallinen rullan suussa pitäminen tai haukkuminen johtaa suorituksen keskeyttämiseen.

Viestikoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Viestikoe muodostuu

1. Tottelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - ohjattavuuteen
 - viestin juoksemiseen
 - esine-etsintään.

Viestikokeen tarkoitus

Kokeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskyky juosta viestitaipaleita vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja, apuohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Kaksi ohjaajaa voi osallistua kokeeseen kahdella koiralla niin, että kumpikin toimii varsinaisena ohjaajana yhdelle koiralle ja apuohjaajana toiselle. Kumpikin voi kuitenkin toimia ohjaajana tottelevaisuusosassa vain yhdelle koiralle. Kahta koira ohjaaviin ohjaajiin sovelletaan kaikkia koetta koskevia määräyksiä ja ohjeita aivan samoin kuin yhtä koira ohjaaviin ohjaajiinkin.

Koiran ohjaajana tottelevaisuusosassa voi toimia myös henkilö, joka ei ole kumpikaan maasto-ohjaajista.

Ennen osallistumistaan viestikokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti.

Kokeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Tottelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: VK1
- Luokka 2: VK2
- Luokka 3: VK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Kokonaismatka	2300 m	3600 m	6800 m
Maksimiaika	15 minuuttia	22 minuuttia	42 minuuttia

Ratakaavio

Luokka 1	A > viedään 1000 m > B
1 osuus	A < 1000 m < B
2 osuus	A > 1000 m > B > Jälkiosuus 300 m > C
Luokka 2	A > viedään 1000 m > B
1 osuus	A < 1000 m < B
2 osuus	A > 1000 m > B > Jälkiosuus 300 m > C
3 osuus	A < 1300 m < C
Luokka 3	A > viedään 1000 m > B
1 osuus	A < 1000 m < B
2 osuus	A > 1000 m > B > Jälkiosuus 300 m > C
3 osuus	A < 1300 m < C
4 osuus	A > 1300 m > C > Jälkiosuus 300 m > D
5 osuus	A < 1600 m < D

Kokeen kulku

- Luokka 1: Koirat juoksevat osuudet 1 ja 2
- Luokka 2: Koirat juoksevat osuudet 1, 2 ja 3
- Luokka 3: Koirat juoksevat osuudet 1, 2, 3, 4 ja 5

Jos radalla juoksetaan samanaikaisesti luokan 1 ja luokan 3 koiria, siirtyvät myös luokan 1 koirakot (sekä tarkastusasemalla B tai C kokeen mahdollisesti keskeyttäneet luokan 2 koirakot) tarkastusasemalle D.

Yleismääräyksiä kokeeseen

Koiralla tulee olla viestiosuiksilla viestikaulain ja PK-tunnus. Mikäli viestikaulain ei ole sellainen mihin koiran voi kytkeä, tulee koiralla olla lisäksi yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Viestikokeessa koirilla saa käyttää paikannuslaitteita. Jos ohjaaja haluaa kesken suorituksen hyödyntää paikantimen osoittamaa tietoa koiran ohjaamiseen jollain tavalla (esim. kutsumalla koiraa), koiran suoritus keskeytetään.

Koirien lähtöjärjestys arvotaan ennen tarkastusasemalle A siirtymistä, tuomari valvoo arvontaa. Ennen arvontaa merkitään arvostelulomakkeisiin maasto-osuuden varsinainen ohjaaja ja apuohjaaja; varsinainen ohjaaja ohjaa koiraa esine-etsinnässä.

Viestiosuus alkaa koirien kytkemisestä tarkastusasemalla A ja päättyy, kun viimeinen koira on suorittanut osuutensa tai ylittänyt maksimajan. Sekä varsinaisella että apuohjaajalla pitää olla talutin mukana koko kokeen ajan (kahden koiran ohjaajilla talutin kumpaakin koiraa varten).

Siirtymiset

Tuomari ilmoittaa kilpailuajan tarkastusasemalla A. Tarkastusasemalle B siirrytään tuomarin ohjeistuksen mukaan jonossa, koirat kytkettyinä, käänteisessä arvontajärjestyksessä siten, että ensimmäisenä taipaleelle lähtevä koira tulee jonon viimeisenä. Tuomari voi kulkea jonon ensimmäisenä tai viimeisenä. Kahta koiraa ohjaavat ohjaajat sijoittuvat koirineen jonossa siihen kohtaan, mihin koirista ensimmäisenä juokseva kuuluu (ylemmän luokan koira tai arvonnassa pienemmän numeron saanut koira).

Viestirata

Kokeessa voidaan käyttää samoja tarkastusasemia kaikissa luokissa. Viestirata ja tarkastusasemat pitää merkitä hyvin. Viestirata tehdään vaihtelevaan, koiran kuntoa ja kestävyyttä koettelevaan maastoon siten, ettei koiralla ole mahdollisuutta oikaista. Viestirata ei saa ylittää liikennöityä tietä tai rautatietä, eikä kulkea niiden välittömässä läheisyydessä. Muutoinkin on vältettävä sellaisia maastokohtia, joissa koira voi loukkaantua.

Tarkastusasemat

Tarkastusasemat tulee merkitä asematunnuksella. Lisäksi on merkittävä lähetyspiste, koirien lepopaikat, nk. lähtö-/vastaanottoalue (noin 50 m) sekä seuraamismatkan alkupiste.

Koirat pidetään kytkettyinä tarkastusasemilla. Tuomari näyttää lepopaikat. Lepopaikat pitää valita siten, että koirat eivät häiritse toisiaan. Lepopaikkojen pitää olla radan läheisyydessä. Ohjaaja saa huoltaa koiraansa lepopaikoilla. Tarkastusasemilla on oltava mahdollisuus liikuttaa koiraa ennen lähetystä.

Lähtettäminen

Jos useamman luokan koirat käyttävät samaa rataa, pitää korkeamman luokan koirat lähettää ensiksi tarkastusasemalta B. Muilta tarkastusasemilta koirat lähetetään tulojärjestyksessä.

Koiran saavuttua tarkastusasemalle on sille annettava vähintään 5 minuutin lepotauko.

Ohjaajat hakevat viestilipukkeensa tuomarilta. Koiran kuljetus lähetyspaikalle arvostellaan n. 25 m:n matkalla.

Koirien lähetysväli on 3 minuuttia. Koiran asento lähetyspaikalla on vapaa (istuu, seisoo, makaa). Koiran ja ohjaajan pitää olla lähetyspaikalla vähintään 30 sekuntia ennen lähetystä. Ohjaajan myöhästyessä lähtö viivästyy niin, että 30 sekunnin aika täyttyy, aikalaskentaa ei muuteta. Varaslähdössä ei aloiteta uutta 30 sekunnin laskentaa.

Tuomari ilmoittaa lähetysajan ohjaajalle seuraavasti: 3 minuuttia (vain ensimmäiselle koiralle), 2 minuuttia, 1 minuutti, 30 sekuntia, nyt. Jos koira ei ole poistunut lähtöalueelta minuutin kuluessa, pitää se tuomarin ilmoituksesta kutsua takaisin, tällöin koira ei enää saa jatkaa koetta.

Kahta koira ohjaavat ohjaajat eivät saa lisää aikaa koirien lähetysten väliseen aikaan, vaikka heidän ohjaamansa koirat olisivatkin juoksuvuorossa peräkkäin.

Ohjaaja voi liikuttaa koira ennen lähetystä, kuitenkin siten, että toiset koirat eivät häiriinny ja vasta sitten, kun edellinen koira on lähetetty. Kahta koira ohjaavien ohjaajien tulee huolehtia siitä, ettei odottamaan jäävä koira häiritse muita sillä aikaa, kun ohjaaja lähettää toista koira. Toistuva tai kohtuuton häiriökäyttäytyminen aiheuttaa kokeen keskeytyksen kyseisen koiran osalta.

Mikäli lähtöalue ei ole vapaa lähetyshetkellä, siirretään lähetysaikaa tuomarin päätöksellä kaikille lähetystä odottaville koirille. Mikäli koira ylittää lähtölinjan ilman tuomarin lupaa, se tulee kutsua takaisin. Mikäli koira ei palaa kutsusta tai karkaa toistuvasti kokeen aikana, sen suoritus keskeytetään.

Vastaanotto

Vastaanottava ohjaaja saa kutsua koiraansa sen saapuessa lähtö-/vastaanottoalueelle (n. 50 m:n etäisyydellä tarkastusasemasta).

Ajanotto päättyy, kun koira on tullut tarkastusasemalle ja on ohjaajan hallinnassa.

Viestikokeen maasto-osuuden pisteet 200 jakautuvat seuraavasti

Luokka 1, 2 ja 3	
Ohjattavuus	15 + 15 = 30 pistettä
Aikapisteet	140 pistettä
Esine-etsintä	30 pistettä

Aikavertailutaulukko

Aikavertailu minuutit ja sekunnit			
Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3	Aikapisteet
- 1.00	- 1.30	- 2.00	140
1.01 - 1.10	1.31 - 1.45	2.01 - 2.30	139
1.11 - 1.20	1.46 - 2.00	2.31 - 3.00	138
1.21 - 1.30	2.01 - 2.15	3.01 - 3.30	137
1.31 - 1.40	2.16 - 2.30	3.31 - 4.00	136
1.41 - 1.50	2.31 - 2.45	4.01 - 4.30	135
1.51 - 2.00	2.46 - 3.00	4.31 - 5.00	134
2.01 - 2.10	3.01 - 3.15	5.01 - 5.30	133
2.11 - 2.20	3.16 - 3.30	5.31 - 6.00	132
2.21 - 2.30	3.31 - 3.45	6.01 - 6.30	131
2.31 - 2.40	3.46 - 4.00	6.31 - 7.00	130
2.41 - 2.50	4.01 - 4.15	7.01 - 7.30	129
2.51 - 3.00	4.16 - 4.30	7.31 - 8.00	128
3.01 - 3.10	4.31 - 4.45	8.01 - 8.30	127
3.11 - 3.20	4.46 - 5.00	8.31 - 9.00	126
3.21 - 3.30	5.01 - 5.15	9.01 - 9.30	125
3.31 - 3.40	5.16 - 5.30	9.31 - 10.00	124
3.41 - 3.50	5.31 - 5.45	10.01 - 10.30	123
3.51 - 4.00	5.46 - 6.00	10.31 - 11.00	122
4.01 - 4.10	6.01 - 6.15	11.01 - 11.30	121
4.11 - 4.20	6.16 - 6.30	11.31 - 12.00	120
4.21 - 4.30	6.31 - 6.45	12.01 - 12.30	119
4.31 - 4.40	6.46 - 7.00	12.31 - 13.00	118
4.41 - 4.50	7.01 - 7.15	13.01 - 13.30	117
4.51 - 5.00	7.16 - 7.30	13.31 - 14.00	116
5.01 - 5.10	7.31 - 7.45	14.01 - 14.30	115
5.11 - 5.20	7.46 - 8.00	14.31 - 15.00	114
5.21 - 5.30	8.01 - 8.15	15.01 - 15.30	113
5.31 - 5.40	8.16 - 8.30	15.31 - 16.00	112
5.41 - 5.50	8.31 - 8.45	16.01 - 16.30	111
5.51 - 6.00	8.46 - 9.00	16.31 - 17.00	110
6.01 - 6.10	9.01 - 9.15	17.01 - 17.30	109
6.11 - 6.20	9.16 - 9.30	17.31 - 18.00	108
6.21 - 6.30	9.31 - 9.45	18.01 - 18.30	107
6.31 - 6.40	9.46 - 10.00	18.31 - 19.00	106
6.41 - 6.50	10.01 - 10.15	19.01 - 19.30	105
6.51 - 7.00	10.16 - 10.30	19.31 - 20.00	104
7.01 - 7.10	10.31 - 10.45	20.01 - 20.30	103
7.11 - 7.20	10.46 - 11.00	20.31 - 21.00	102
7.21 - 7.30	11.01 - 11.15	21.01 - 21.30	101
7.31 - 7.40	11.16 - 11.30	21.31 - 22.00	100
7.41 - 7.50	11.31 - 11.45	22.01 - 22.30	99
7.51 - 8.00	11.46 - 12.00	22.31 - 23.00	98
8.01 - 8.10	12.01 - 12.15	23.01 - 23.30	97

8.11 - 8.20	12.16 - 12.30	23.31 - 24.00	96
8.21 - 8.30	12.31 - 12.45	24.01 - 24.30	95
8.31 - 8.40	12.46 - 13.00	24.31 - 25.00	94
8.41 - 8.50	13.01 - 13.15	25.01 - 25.30	93
8.51 - 9.00	13.16 - 13.30	25.31 - 26.00	92
9.01 - 9.10	13.31 - 13.45	26.01 - 26.30	91
9.11 >	13.46 >	26.31 >	90

Arvosteluohje, viestikoe

Yleistä

Viestikokeen maasto-osassa käytetään kahta tuomaria. Toinen arvostelee suorituksia tarkastusasemalla A ja toinen arvostelee suorituksia tarkastusasemilla B, C, ja D. Koiran ohjattavuutta arvosteltaessa kumpikin tuomari arvostelee itsenäisesti. Jos toinen tuomareista hylkää tai keskeyttää koiran suorituksen, ei se saa jatkaa koetta. Se tuomari, joka lähtee koirien kanssa tarkastusasemalle B, arvostelee tapahtumat siirtymisen aikana.

Siirtymiset tarkastusasemien välillä tehdään aina tuomarin ohjeistuksen mukaan, tuomari ensimmäisenä tai viimeisenä.

Kokeen arvosteluperusteet

Onnistuakseen viestikokeessa koiralta vaaditaan suurta työskentelyhalukkuutta ja teknistä osaamista:

- Koira lähtee viestitaipaleelle halukkaasti ja määrätietoisesti ja osoittaa riittävää viettikestävyyttä suorituksen loppuun asti.
- Koira jakaa voimansa oikein maaston ja kelin mukaan.
- Koira ei häiriinny ympäristötekijöistä (esim. riista).
- Koira suoriutuu jäljestysosuuksista ilman ongelmia.

Juoksupisteiden lisäksi koiran työskentelyä arvostellaan sen lähetystilanteissa ja tarkastusasemien lepopaikoilla osoittaman ohjattavuuden ja käyttäytymisen perusteella:

- Koira on maastoon siirryttäessä ja lepopisteillä rauhallinen ja ohjaajan hallinnassa.
- Koira seuraa ohjaajaa lähetyspisteelle riittävää hallintaa osoittaen.
- Koira odottaa rauhallisesti ja ääntelemättä 30 sekunnin odotusajan.
- Koira noudattaa ohjaajan lähetyskäskyä.
- Koira ei ääntele taipaleella (lähtöhaukku sallittu).
- Ohjaaja saa taipaleelta tulevan koiran vaikeuksitta hallintaansa.

Kun eri koeluokkia juoksetetaan samalla radalla, jolloin 1-luokan koirien osuus päättyy C-pisteeseen, niiden arvostelu päättyy, kun kaikki luokan koirat ovat pisteessä C. Ykkösluokan ohjaajat siirtyvät 3-luokan mukana D-pisteeseen. Koirien ja ohjaajien on noudatettava tuomarin ohjeita ja oltava hiljaa kokeen luonteen mukaisesti.

Koirien ohjattavuus ja käytös sekä ohjaajien toiminta arvostellaan tarkastusasemilla ja siirtymisissä tarkastusasemien välillä. Arvostelu perustuu samoihin kriteereihin myös silloin, kun ohjaaja ohjaa kahta koira. Suorituksessa on huomioitava seuraavat osat, joiden kokonaisuus muodostaa suorituksen kokonaisarvostelun ja kokonaisarvosanan

- hiljaisuus
- kuljetus 25 metrin matkalla
- lähetys
- vastaanotto
- ohjaajan toiminta
- koiran yleinen ohjattavuus

Hiljaisuus

Viestikokeessa koiralta odotetaan äänettömyyttä. Saadakseen korkeimman arvosanan saa koira ainoastaan lyhytaikaisesti äänellä kokeen aikana. Lähtöhaukahdus ei kuitenkaan alenna arvosanaa. Jatkuva kovaääninen haukkuminen tai jatkuva ulvonta, myös tunnistettava jatkuva haukkuminen taipaleella, aiheuttavat suorituksen keskeytyksen.

Arvosteluperusteita ovat

- lyhytaikainen haukkuminen tai vinkuminen tarkastusasemalla
- haukkuminen tai vinkuminen kuljetuksen aikana
- kovaääninen haukkuminen tai vinkuminen
- haukkuminen tunnistettavasti taipaleella

Kuljetus 25 metrin matkalla

Koiran tulee osoittaa hallittavuutensa, kun sitä tuodaan lähetyspaikalle. Koira tuodaan lähetykseen kuten seuraamisliikkeessä, kuitenkin maasto huomioiden. Tärkeämpää tässä on se, että koira on hallinnassa kuin se, onko koira juuri oikeassa kohdassa. Koiralle saa antaa sekä seuraamis- että pysähdyskäskyn. Lisäkäskyt alentavat arvosanaa, mikäli ne eivät ole tarpeellisia maastossa olevien esteiden tms. vuoksi.

Arvosteluperusteita ovat

- koira seuraa ohjaajan sivulla
- koira edistää, jää ohjaajasta jälkeen, etäännytty ohjaajasta sivusuunnassa
- koira tarvitsee ylimääräisiä käskyjä
- koira vetää tai karkaa

Lähetys

Koiran taipaleelle lähettäminen on ohjattavuutta arvosteltaessa tärkeää, siksi koiran toimintaan lähetyspaikalla on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Koiran ja ohjaajan tulee olla lähetyspaikalla vähintään 30 sekuntia ennen lähetystä. Koiran asento lähetyspaikalla on vapaa. Ohjaaja voi ennen 30 sekunnin alkamista käskä koiran istumaan, maahan tai antaa sen seisoa.

Tuomarilta luvan saatuaan ohjaaja antaa koiralle käskyn viestin viemiseen.

Lähetys tapahtuu luokkakohtaisesti seuraavasti:

Luokka 1: Koira tuodaan lähetyspaikalle kytkettynä tai vapaana. Koiran saa pitää kytkettynä lähetyshetkeen saakka. Jos koira ei lähde ensimmäisellä käskyllä tai pysähtyy lähtöalueelle, saa käskyjä toistaa 30 sekunnin ajan. Käskyt eivät alenna arvosanaa.

Luokka 2: Apuohjaaja voi tuoda koiran lähetyspaikalle kytkettynä tai vapaana. Koiran saa pitää kytkettynä lähetyshetkeen saakka. Varsinainen ohjaaja tuo koiran lähetyspisteeseen vapaana. Koira on vapaana lähetyshetkeen saakka. Ohjaaja saa antaa yhden lähtökäskyn. Jos koira ei lähde ensimmäisellä käskyllä tai pysähtyy lähtöalueelle, ohjaaja voi antaa kaksi lisäkäskyä. Ensimmäinen lisäkäsky alentaa arvosanan hyvään. Toinen lisäkäsky alentaa arvosanan puutteelliseen. Kolmas ylimääräinen käsky johtaa suorituksen keskeytykseen.

Luokka 3: Koira tuodaan lähetyspaikalle vapaana. Koira on vapaana lähetyshetkeen saakka. Ohjaaja saa antaa yhden lähtökäskyn. Jos koira ei lähde ensimmäisellä käskyllä tai pysähtyy lähtöalueelle, ohjaaja voi antaa kaksi lisäkäskyä. Ensimmäinen lisäkäsky alentaa arvosanan hyvään. Toinen lisäkäsky alentaa arvosanan puutteelliseen. Kolmas ylimääräinen käsky johtaa suorituksen keskeytykseen.

Koiran pitää lähteä viestitaipaleelle käskyn saatuaan. Ohjaajalla on kuitenkin oikeus lajiohjeen mukaisiin

lisäkäskeyhin niin kauan kuin koira on lähtöalueella (n. 50 m lähetyspisteestä). Jos koira ei 1 minuutin kuluessa ole lähtenyt em. alueelta, suoritus keskeytetään, vaikka ohjaaja ei olisikaan käyttänyt kaikkia sallittuja lisäkäskeyjä. Tehokas ja nopea lähteminen viestitaipaleelle on ihannesuoritus.

Jos koira karkaa, mutta tulee ohjaajan käskestä takaisin, arvosana voi olla korkeintaan puutteellinen. Jos koira ei tule kutsusta takaisin, johtaa se suorituksen keskeyttämiseen.

Samoin seuraa keskeytys, jos koira kokeen aikana toistamiseen karkaa. Karkaavan, takaisin kutsutun koiran 30 sekunnin aikalaskentaa ei aloiteta alusta.

Koiran odotusaika lähetyspisteessä on 30 sekuntia siinäkin tapauksessa, että ohjaaja myöhästyy lähetyksestä. Aika lasketaan kuitenkin ilmoitetusta kilpailuajasta. Tällaiset lähdöt eivät saa häiritä vuorollaan lähtevien koirien suoritusta. Tällaisessa tapauksessa koirien lähetysvälin pitää olla vähintään minuutti.

Samaa 3 minuutin väliaikaa lähtöjen välissä käytetään myös siinä tapauksessa, että ohjaaja ohjaa kokeessa kahta koira, jotka ovat peräkkäin lähtövuorossa. Mikäli ensimmäinen koirista ei lähde taipaleelle tai palaa takaisin ennen toisen koiran lähetystä, ohjaajan on itse päätettävä, miten hän ratkaisee tilanteen. Tästä ei kuitenkaan saa aiheutua häiriötä muille koirakoille.

Jos koira palaa taipaleelta (poistuttuaan lähtöalueelta) takaisin ohjaajan luo, sen suoritus keskeytetään.

Arvosteluperusteita ovat

- koira odottaa rauhallisesti ja tarkkaavaisesti ohjaajan käskeyä
- koira on rauhaton, haukkuu tai vinkuu
- koiralle joudutaan antamaan toistettuja lähtökäskeyjä (luokat 2 ja 3)
- koira ei lähde lähtöalueelta 1 minuutin aikana käskeyistä huolimatta
- koira karkaa, mutta palaa kutsusta takaisin
- koira karkaa eikä palaa kutsusta takaisin
- koira karkaa toistuvasti
- koira palaa taipaleelta lähettäneen ohjaajan luo

Vastaanotto

Ohjaajat tulevat tuomarin luvalla vuorollaan vastaanottopaikalle odottamaan koiraansa.

Koira vastaanottava ohjaaja saa kutsua koiraansa sen saavuttua lähtö-/vastaanottoalueelle (n. 50 metrin etäisyydelle vastaanottopaikasta).

Ajanotto päättyy, kun koira on ylittänyt vastaanottopisteen ja on ohjaajansa hallinnassa.

Haltuunoton jälkeen ohjaaja kytkee koiransa, ja luovutettuaan viestilipukkeen tuomarille, vie koiran välittömästi lepopaikalle.

Arvosteluperusteita ovat

- koira tottelee ohjaajan käskeyä ja on heti hänen hallinnassaan
- koira tulee varmasti ja ilman paineita ohjaajan luokse
- koira ei tottele ohjaajan käskeyä ja sen haltuunotossa on vaikeuksia
- koiralle joudutaan antamaan useita käskeyä
- koira välttelee ohjaajan luokse tulemista
- koira ei ole hallittavissa

Viestin juokseminen

Koira saa aikapisteitä käyttämänsä kokonaisajan perusteella. Nopein koira saa täydet aikapisteet ja muiden aikaa vertaillaan taulukon mukaan luokan nopeimpaan koiraan.

Luokittain käytetään myös kokonaisaika, joka on
1-luokassa 15 minuuttia
2-luokassa 22 minuuttia
3-luokassa 42 minuuttia.

Tuloksen saamiseksi koirat eivät saa ylittää näitä aikoja. Viestitaipaleiden juoksemisen jälkeen tuomarit yhdessä laskevat koiran kokeessa käyttämän kokonaisajan ja merkitsevät koiran saamat aikapisteet.

Keskeyty

Jos koiran suoritus keskeytyy, sen siihen asti kokeessa saavuttamat ohjattavuuspisteet säilyvät.

Keskeyttäneelle koiralle ei anneta kuitenkaan aikapisteitä, mutta se saa juoksupisteitä juoksemiensa osuuskien mukaan seuraavasti:

Luokka 1: 60 pistettä/osuus

Luokka 2: 30 pistettä/osuus

Luokka 3: 15 pistettä/osuus.

Etsintäkoee

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Etsintäkoee muodostuu

1. Tottelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - jälkiosuuteen
 - henkilöetsintään
 - pudonneen esineen noutamiseen
 - tarkkuusetsintään
 - esine-etsintään.

Etsintäkoeeen tarkoitus

Koeeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskyky selviytyä erilaisista etsintätehtävistä vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Koeeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeeuokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön koeeisiin. Ennen osallistumistaan etsintäkoeeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoee hyväksytysti. Ohjaaja voi osallistua koeeeseen ainoastaan yhdellä koiralla. Koeeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Tottelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: EK1
- Luokka 2: EK2
- Luokka 3: EK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

Etsintäkoeeen pisteet jakautuvat seuraavasti

Luokka 1, 2 ja 3	
Jälki	60
Henkilöetsintä	70
Pudonneen esineen noutaminen	20
Esine-etsintä	30
Tarkkuusetsintä	20

Yleismääräyksiä kokeeseen

Koetta ei voida järjestää, jos maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet näkyvät. Henkilö- ja esine-etsinnässä sekä pudotetun esineen noudossa koiralla tulee olla PK-tunnusvaljaat. Koko kokeen ajan koiralla tulee olla kaulain. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Pillin käyttö tai viheltäminen on sallittu henkilö- ja esine-etsinnöissä.

Jälki

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintälinjan pituus	20 metriä	30 metriä	40 metriä
Etsintäaika linjalla	5 minuuttia	5 minuuttia	5 minuuttia
Etsintälinjan pisteet	20	20	20
Jäljen ikä	n. 40 minuuttia	n. 50 minuuttia	n. 60 minuuttia
Jäljen pituus	n. 300 metriä	n. 400 metriä	n. 500 metriä
Jäljestämisaika	20 minuuttia	20 minuuttia	20 minuuttia
Suorat kulmat	1–3 kpl	2–3 kpl	3–4 kpl
Esineiden määrä	4 kpl	4 kpl	4 kpl
Jäljen pisteet	40	40	40
Pisteiden jakautuma	á 10 pistettä/esine	á 10 pistettä/esine	á 10 pistettä/esine

Esineet merkitään ratatunnuksilla ja viimeinen esine myös numerolla 4. Muilta osin etsintäkokeen jälkiosuuden toteutus vastaa jälkikokeen toteutusta, kokeen eri luokkien määräykset huomioiden.

Arvostelu

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan etsintäkokeen jälkiosuuden etsintälinjalla samojen kriteerien mukaan kuin jälkikokeessa.

Henkilöetsintä

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintäalueen pituus	100 metriä	100 metriä	100 metriä
Etsintäalueen leveys	100 metriä	100 metriä	100 metriä
Etsintäaika alueella	8 minuuttia	6 minuuttia	6 minuuttia
Etsittävät henkilöt	2 henkilöä osittain peitettyjä	2 henkilöä osittain peitettyjä	2 henkilöä, joista 1 osittain peitetty ja 1 kokonaan peitetty
Henkilöetsinnän pisteet	70	70	70

Etsintäkokeen henkilöhakuosuuden toteutus vastaa kaikilta osiltaan hakukokeen toteutusta, kokeen eri luokkien määräykset huomioiden.

Osa	Pisteet	Huom!
Maalihenkilöiden löytäminen	30	1 löydetty henkilö = 15 pistettä 2 löydettyä henkilöä = 30 pistettä
Työskentely	20	Arvostellaan kokonaisuutena koiran työskentelyn ajan
Ilmaisut	20	Kumpikin ilmaisu arvostellaan erikseen 10 pisteen arvoisena
Yhteensä	70	

Arvostelu:

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan etsintäkokeen henkilöhakuosuudella samojen kriteerien mukaan kuin hakukokeessa.

Pudonneen esineen noutaminen

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Valmistava osa	50 m	50 m	50 m
Noutomatka	50 m	100 m	150 m
Noudettava esine	Tuomarin hyväksymä ohjaajan oma esine	Tuomarin hyväksymä ohjaajan oma esine	Tuomarin hyväksymä ohjaajan oma esine
Pisteet	20	20	20

Yleismääräyksiä pudonneen esineen noutoon

Pudonneen esineen noudossa koira ja ohjaaja kulkevat ensin yhdessä määrätyn reitin, ja ohjaaja pudottaa reitille esineen merkityssä paikassa. Määrätyn matkan jälkeen hän tekee täyskäännöksen ja pysähtyy. Koira seuraa ohjaajaa vapaana. Koiralle ei saa näyttää esineen pudottamista. Tuomarin luvalla ohjaaja lähettää koiran noutamaan esineen. Koiran tulee noutaa esine halukkaasti ja tuoda ja luovuttaa se ohjaajalle. Liike alkaa perusasennosta ja päättyy, kun koira on luovuttanut esineen ja siirtynyt ohjaajan sivulle perusasentoon.

Rata voidaan tehdä metsään, niitylle tai pellolle, mutta ei polulle tai tielle. Radan alku ja loppu merkitään kylteillä. Kuljettava matka merkitään riittävin merkein. Esineen pudotuspaikka merkitään selvästi. Rata on sama kaikille luokan koirille. Ennen ensimmäistä suoritusta rata on kokeen järjestäjän toimesta kuljettava läpi koiran kanssa.

Suoritus

Tuomari selostaa ohjaajalle mahdolliset suoritukseen tai alueeseen liittyvät asiat. Selostuksen tuomari voi tilanteesta riippuen tehdä yksitellen aina ohjaajan tullessa suoritukseen tai niin, että kaikki ohjaajat ovat samanaikaisesti kuuntelemassa selostusta.

Suoritus aloitetaan tuomarin määräämästä kohdasta, merkityn linjan päästä. Ohjaaja kulkee linjaa pitkin, tuomarin antamien ohjeiden mukaan. Koira seuraa ohjaajaa vapaana, seuraamista ei kuitenkaan arvostella samoilla perusteilla, kun tottelevaisuusosuuden seuraamista. Tärkeintä tässä suorituksessa on se, että koira on hyvin hallinnassa.

Merkityllä kohdalla ohjaaja pudottaa esineen, jonka tuomari on ilmoittautumisen yhteydessä hyväksynyt (ei noutoesine eikä koiran lelu), ja jatkaa normaalia kulkuaan linjan loppuun asti. Linjan päässä hän tekee täyskäännöksen ja pysähtyy perusasentoon. Ohjaajan tulee huolehtia esinettä pudottaessaan, että koira ei näe sen pudottamista. Ohjaaja ei saa esineen pudotushetkellä pysähtyä tai muuttaa kulkunopeuttaan. Jos koira näkee esineen pudottamisen pysähtyen noutamaan sitä, ohjaajan on estettävä käskyllä koira ottamasta esinettä. Tästä seuraa arvosanan alennus. Jos pudottaminen ei onnistu, suoritus keskeytetään. Perusasennon ottamisen jälkeen ohjaaja tuomarin luvalla lähettää koiran etsimään pudonnutta esinettä.

Koiran työskentelyn tulee olla päämäärähakuista ja innokasta.

Arvostelu:

Pudotetun esineen noudon arvostelussa arvioitavia kriteerejä ovat:

- koira lähtee halukkaasti noutamaan esinettä
- koira paikallistaa esineen määrätietoisesti
- koira ottaa esineen varmasti ja tuo sen ohjaajalle halukkaasti
- koira kantaa esinettä rauhallisesti ja purematta
- koira luovuttaa esineen ohjaajalle korrektisti

Noutamiseen lähettäminen

Koira lähetetään perusasennosta. Lähtökäskyyn saa yhdistää käsimerkin, mutta samanaikaisen fyysisen avun antaminen on kielletty.

Koiran etsintätyöskentelyyn lähtö tapahtuu

- ohjaajan käskystä
- ohjaaja valitsemana hetkenä, tuomarilta luvan saatuaan
- ohjaajan sivulta.

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyvalmius

Suorituksen päätarkoitus on pudonneen esineen noutaminen. Koiran tulee lähteä noutamaan esinettä oikeaan suuntaan ja halukkaasti heti ohjaajalta käskyn saatuaan. Koiran tulee seurata ohjaajan ja koiran kulkemaa reittiä määrätietoisesti ja tarkasti esineelle asti. Poikkeamat reitiltä alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Mikäli koira heti etsintään lähtiessään, ollessaan vielä ohjaajan näkyvässä, poistuu kokonaan reitiltä, eikä palaa reitille takaisin suorittamaan etsintätehtävää, voi ohjaaja käskyttää koira palaamaan oikealle reitille. Tällaiset lisäkäskyt alentavat arvosanaa, ja jos ohjaaja ei saa koira kohtuullisella käskytyksellä palaamaan reitille ja jatkamaan esineen etsintää, suoritus keskeytetään. Mikäli koira palaa ohjaajan luo, ei uusintalähetys ole sallittu, vaan suoritus keskeytetään. Mikäli koira ei löydä esinettä vaan ylittää sen ja etenee kuljetun reitin lähtöpisteeseen, arvosanaa alennetaan, mutta suoritus kuitenkin hyväksytään, jos koira palaa takaisin päin ja löytää ja tuo esineen takaisin palatessaan. Mikäli koira ei pala takaisin esineen ylitettyään, suoritus keskeytetään. Mikäli koira suorittaa esineen etsinnän ja noudon hitaasti ja epävarmasti, seuraa siitä arvosanan alennus. Koiran keskeyttäessä etsintä- ja noutosuorituksen niin, että ohjaaja ei pysty siihen vaikuttamaan, suoritus keskeytetään.

Arvosteluperusteita ovat

- koira työskentelee halukkaasti ja varmasti
- koiran täytyisi työskennellä halukkaammin ja varmemmin
- koira suorittaa noutamisen haluttomasti ja epävarmasti
- koira seuraa kuljettua reittiä määrätietoisesti ja tarkasti
- koira poikkeaa reitiltä tai ylittää esineen ja vaatii lisäkäskeyjä
- koira ei suorita noutamista

Esinetyöskentely

Koiran tulee paikallistaa esine tehokkaasti kuljetulta reitiltä ja ottaa löytämänsä esine heti. Koiran pitää tuoda esine ohjaajalle heti, suoraan ja halukkaasti sekä luovuttaa esine ohjaajalle. Luovutusasento on vapaa. Jos esineen tuominen on hyvin halutonta ja epävarmaa, arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Jos ohjaaja joutuu tuontivaiheessa käskyn kehottamaan koira tuomaan esinettä, arvosana on korkeintaan puutteellinen.

Jos koira ei tuo esinettä, suoritus keskeytetään ja arvosana on puutteellinen (0 pistettä). Luovutustilanteessa koiran tulee luovuttaa esine ohjaajalle heti luovutuskäskyn saatuaan. Luovutuksen ollessa hidas seuraa arvosanan alennus. Vakavampaa on, jos esineen luovutus muuttuu ohjaajan ja koiran väliseksi leikiksi tai taisteluksi, tästä seuraa suurempi arvosanan alennus. Jos koira ei luovuta esinettä ohjaajalle, nielaisee tai syö sen, suoritus keskeytetään ja arvosana on puutteellinen (0 pistettä).

Arvosteluperusteita ovat

- koira tuo esineen heti ja halukkaasti
- koira tuo esineen haluttomasti ja epävarmasti
- koira vaatii lisäkäskeyjä esineen tuomiseen
- koira ei tuo esinettä
- koira luovuttaa esineen oikein ja nopeasti
- koira viivyttelää esineen luovutuksessa, ohjaaja antaa useamman luovutuskäskyn
- koira ei luovuta esinettä

Koiran tulee pitää esinettä suussa varmasti, se ei saa pureskella esinettä tai leikkiä sillä. Koiran pureskellessa esinettä tai leikkiessä sillä arvosana on korkeintaan hyvä. Vakavampaa on, jos koira edellisten lisäksi pudottelee esinettä.

Arvosteluperusteita ovat

- koira pitää esinettä varmasti ja rauhallisesti
- koira pureskelee esinettä ja/tai leikkii sillä
- koira pudottelee esinettä

Tarkkuusetsintä

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintäalueen koko	3 x 3 metriä	3 x 3 metriä	3 x 3 metriä
Etsintäaika	5 minuuttia	4 minuuttia	3 minuuttia
Esineiden laatu	1 kpl pieni esine, esim. 2 € kolikko, täytäkynä tms.	1 kpl pieni esine, esim. 1 € kolikko, avain tms.	1 kpl pieni esine esim. 5 tai 10 sentin kolikko, hylsy tms.
Koiran ilmaisun jälkeinen etsintäaika	1 minuutti	1 minuutti	1 minuutti
Pisteet	20	20	20
Pisteiden jakautuma	Työskentely 10 pistettä Esine 10 pistettä	Työskentely 10 pistettä Esine 10 pistettä	Työskentely 10 pistettä Esine 10 pistettä

Yleismääräyksiä tarkkuusetsintään

Tarkkuusetsinnässä koiran tehtävänä on etsiä etsintäalueella oleva pienikokoinen esine ja ilmaista tai ottaa esine. Kun koira on ilmaissut esineen, ohjaajan on löydettävä esine minuutin kuluessa (tai kokonaisajan sisällä).

Suoritus alkaa ohjaajan aloitettua etsinnän tuomariluvalla ja päättyy etsimisajan kuluttua umpeen tai ohjaajan löydettyä esineen.

Etsintäalue on sijoitettava paikalle, jossa on riittävä aluskasvillisuus niin, että siihen pudotettu esine ei ole näkyvässä. Esinettä ei saa painaa maan sisään, mutta sen voi kevyesti peittää ruoholla, lehdillä tai vastaavalla. Alueen kulmat on merkittävä n. 30 cm pituisilla kepeillä tai vastaavasti niin, että koiranohjaaja pystyy sen hyvin hahmottamaan. Etsintäalue tulee "tallata" järjestäjien toimesta koiran kanssa ennen ensimmäisen koiran suoritusta. Esine ja etsintäalue voi olla sama kaikille koirille tai vaihtoehtoisesti voidaan tehdä useampi etsintäruutu, joissa koirat arvonnän mukaan vuorottelevat. Jos joku koira tekee tarpeet etsintäruutuun, on ruutu vaihdettava muille koirille. Jos tehdään useampi alue, niin osallistujat käyttävät ratoja arvotussa järjestyksessä. Alueet tulee tehdä riittävän etäälle toisistaan esim. 5 m:n välein.

Tuomari määrää yleisön paikan.

Suoritukseen ilmoittautumisen yhteydessä ohjaaja ilmoittaa tuomarille koiran suorituksessa käyttämän ilmaisutavan; koira ottaa esineen suuhunsa tai ilmaisee esineen (ilmaisuasento on vapaa, eikä sitä tarvitse ilmoittaa).

Suoritus

Tuomari hyväksyy etsintäalueelle vietävän esineen ja määrää sen paikan. Esineen on oltava materiaailtaan metallia tai kovaa muovia eikä se saa olla materiaalia, joka rikkoutuessaan saattaa vahingoittaa koira (lasi tai vastaava) eikä puuta, nahkaa, kangasta tms. materiaalia, johon haju imeytyy.

Esineen paikkaa ruudussa ei voi vaihtaa. Mikäli käytetään useampaa ruutua, voi esineen paikka vaihdella ruutujen välillä. Tuomari selostaa ohjaajalle mahdolliset etsintään tai alueeseen liittyvät asiat. Selostuksen tuomari voi tilanteesta riippuen tehdä yksitellen aina ohjaajan tullessa suoritukseen tai niin, että kaikki ohjaajat ovat samanaikaisesti kuuntelemassa selostusta.

Suoritus aloitetaan tuomarin luvalla, tuomarin osoittamasta kohdasta alueen reunasta. Aloituskohta on sama kaikille koeluokan koirille. Etsintäaika alkaa ohjaajan lähtökäskystä. Sen jälkeen ohjaaja ohjaa koiran työskentelyä alueella vapaavalintaisin käskyin ja merkein. Ohjaaja saa liikkua alueella harkintansa mukaan tai ohjata koiran työskentelyä alueen ulkopuolelta lähtösivulta. Koira on etsintätyöskentelyn ajan vapaana. Koiralla ei tarvitse käyttää PK-liiviä tarkkuusetsinnässä.

Koiran on joko tuotava löytynyt esine ohjaajalle tai ilmaistava se ohjaajalle, ilmaisutapa on vapaa. Ohjaaja ilmoittaa tuomarille hyväksyvänsä ilmaisun. Tämän jälkeen ohjaajalla on minuutti aikaa löytää koiran ilmaisema esine, mutta kokonaissuoritusaikaa ei saa kuitenkaan ylittää. Tämä minuutin aika alkaa ohjaajan ilmoituksesta.

Arvostelu

Tarkkuusetsinnän arvostelussa arvioitavia kriteerejä ovat:

- koira lähtee etsintään halukkaasti ja työskentelee keskittyneesti ja määrätietoisesti
- koira ilmaisee/ottaa esineen varmasti
- koira odottaa rauhallisesti ohjaajan ottaessa esineen / luovuttaa esineen ohjaajalle korrektisti

Etsintätyöskentelyyn lähettäminen

Ohjaaja aloittaa suorituksen koira perusasennossa. Ohjaajalla on oikeus lähettämishetkellä myös itse mennä etsintäalueelle. Lähtökäskyyn saa yhdistää käsimerkin, mutta samanaikaisen fyysisen avun antaminen on kielletty.

Koiran etsintätyöskentelyyn lähtö tapahtuu

- ohjaajan käskystä
- ohjaaja valitsemana hetkenä, tuomarilta luvan saatuaan
- koira ohjaajan sivulla perusasennossa.

Suorituksen läpivieminen ja työskentelyvalmius

Etsinnän päätarkoitus on varsinaisen suorituksen (etsinnän) tekeminen, jossa olennaisinta on hajuaistin käyttö sekä hallittu liikkuminen alueella.

Koiran tulee aloittaa etsiminen heti käskyn saatuaan halukkaasti, intensiivisesti ja tarkasti, keskittyen alueen tarkastamiseen. Koiran suorittaessa etsintää haluttomasti, huolimattomasti tai epävarmasti seuraa siitä arvosanan alennus. Koiran keskeyttäessä etsinnän niin, että ohjaaja ei pysty siihen vaikuttamaan, suoritus keskeytetään. Jos koira ei löydä esinettä sallitussa ajassa, tarkkuusetsinnän arvosana on puutteellinen (0 pistettä).

Arvosteluperusteita ovat

- koira työskentelee halukkaasti, intensiivisesti ja varmasti
- koira pysyy alueen sisällä
- koiran täytyisi työskennellä halukkaammin, intensiivisemmin ja varmemmin
- koira ei pöyry alueella
- koira suorittaa etsintää haluttomasti ja epävarmasti
- koira ei suorita etsintää
- koira ei löydä esinettä

Esinetyöskentely

Koiran tullessa kohtaan, missä esine on, sen tulee ottaa tai ilmaista se. Tuomarin tulee kuitenkin huomioida arvostelussa, että sää ja tuuliolosuhteet voivat vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti koira paikallistaa esineen. Arvosanaa ei alenneta koiran ylittäessä esineen reagoimatta siihen. Arvosanaa alennetaan, jos koira ylittää esineen reagoiden siihen, sitä kuitenkaan ottamatta tai ilmaisematta. Arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Tuomarin on oltava erittäin tarkka arvostellessaan koiran reagoimista esineeseen, sillä koiran reagoiminen voi olla hyvin vähäeleistä. Tällöin on seurattava tarkkaan, painostaako ohjaaja koira ylittämään esineen vai ylittääkö koira sen omaehtoisesti.

Arvosteluperusteita ovat

- koiran reagoi esineeseen ja paikallistaa sen tehokkaasti
- koira ottaa tai ilmaisee paikallistamansa esineen heti
- koira reagoi esineeseen, mutta viivyttelee sen paikallistamisessa
- koira reagoi esineeseen ja paikallistaa sen, mutta viivyttelee sen ottamisessa tai ilmaisemisessa
- koira reagoi esineeseen, mutta ei paikallista tai ota sitä

Esineen ilmaiseminen tai ottaminen

Koiran pitää ilmaista tai ottaa löytämänsä esine. Ilmaisevan koiran ilmaisun tulee olla niin selkeä, että ohjaaja pystyy aloittamaan oman osuutensa, mutta koiran asento on vapaa. Koiran suoritettua esineen ilmaisun ohjaaja voi tarvittaessa käskä koiran siirtymään odotusasentoon esineen nostamisen ajaksi, mikäli se on esim. käynyt maahan esineen päälle. Tämä ei alenna arvosanaa. Ilmaisui- ja odotusasento on vapaa (seisoen, istuen tai maaten). Ohjaaja saa etsiä esinettä vain koiran ilmaisemasta paikasta. Ohjaajan koiralle antama lisäkäske esineen uudelleen ilmaisemiseksi alentaa arvosanaa.

Koiran on pysyttävä ilmaisu- tai odotusasennossa ohjaajan etsiessä esinettä, kunnes ohjaaja esineen löytymisen jälkeen ottaa koiran sivulleen perusasentoon. Jos ohjaaja laajentaa etsimiskohtaa, seuraa siitä arvosanan alennus. Vakavampaa on, jos ohjaaja ei tulkitse koiraansa oikein ja suorittaa omaa osuuttaan väärästä kohtaa.

Ohjaajan työskentelyyn annettu aika (1 min) alkaa siitä, kun hän hyväksyy koiran ilmaisun.

Kokonaisaikaa ei kuitenkaan saa ylittää. Jos ohjaaja ei koiran suorittaman ilmaisun jälkeen löydä esinettä minuutin kuluessa tai ennen kokonaisajan umpeutumista, tarkkuusetsinnän arvosana on puutteellinen (0 pistettä). Suoritus päättyy, kun esine on löydetty, etsintäaika (kokonaisaika) päättyy tai kun tuomari tai ohjaaja keskeyttää koiran suorituksen.

Arvosteluperusteita ovat

- koira ilmaisee esineen varmasti
- koira ilmaisee esineen haluttomasti ja epävarmasti
- koira vaatii lisäkäsken esineellä pysymiseen
- koira jättää ilmaisupaikan
- koira on rauhallisesti ja varmasti odotusasennossa
- koira on rauhaton odotusasennossa ja sille joudutaan antamaan useampi käske
- koira ei pysy odotusasennossa

Ottaessaan esineen koiran on luovutettava se ohjaajalle, luovutusasento on vapaa. Koira voi joko tuoda esineen ohjaajalle, tai ohjaaja voi mennä koiran luo. Koiran tulee luovuttaa esine heti luovutuskäsken saatuaan. Jos koira ei luovuta esinettä heti, seuraa arvosanan alennus. Jos koira ei luovuta esinettä lainkaan ohjaajalle tai nielaisee esineen, tarkkuusetsinnän arvosana on puutteellinen (0 pistettä).

Koiran tulee pitää esinettä suussa varmasti, se ei saa pureksella esinettä tai leikkiä sillä. Koiran pureksellessa esinettä tai leikkiessä sillä arvosana on korkeintaan hyvä.

Jos esine putoaa maahan luovutuksen yhteydessä, ja koira nostaa sen uudelleen ilman käskyä, tästä ei seuraa arvosanan alennusta. Jos koira ei nosta pudonnutta esinettä ilman käskyä tai ohjaaja nostaa esineen maasta itse, seuraa arvosanan alennus.

Arvosteluperusteita ovat

- tuo esineen heti ja halukkaasti
- koira luovuttaa esineen oikein ja halukkaasti
- koira pudottaa esineen, mutta nostaa sen uudelleen ilman käskyä
- koira tuo esineen viivytellen ja epävarmasti
- koira viivyttelee esineen luovutuksessa, ohjaaja antaa useamman luovutuskäskyn
- koira pudottaa esineen eikä nosta sitä ilman käskyä, tai ohjaaja nostaa esineen itse
- koira ei luovuta esinettä/nielaisee esineen

Mikäli koira ilmaisee esineen, vaikka ohjaaja on ilmoittanut sen ottavan esineen, tai päinvastoin, tarkkuusetsintäsuorituksen arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä.

Esineen luovutuksen tai löytymisen jälkeen ohjaaja ottaa koiran perusasentoon ja menee tuomarin luokse koiran seurattessa. Loppuilmottautuminen tehdään myös perusasennossa, ja esine luovutetaan tuomarille.

Valjakkohiihto

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Kokeen tarkoitus

Valjakkohiihto on koe, jossa mitataan koiran ja ohjaajan kestävyyttä ja nopeutta kulkea merkittyä latua.

Luokat ja osallistumisoikeus

Luokka A: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin kaikille roduille.

Luokka B: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin muille roduille paitsi seisoville lintukoirille.

Luokka C: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin kaikille roduille paitsi dobermanneille, suursnautsereille ja seisoville lintukoirille.

Osallistumisoikeus on kaikilla puhdasrotuisilla rekisteröidyillä koirilla.

Koira saa osallistua kokeessa ainoastaan yhteen sarjaan, lukuun ottamatta valjakkoviestiä ja sprinttisarjoja.

Ohjaaja voi osallistua kokeeseen kahdella koiralla, jos se koejärjestelyiden puolesta on mahdollista.

Valjakkoviestiin voi osallistua sama ohjaaja ja koira, joka on jo samassa kokeessa aiemmin osallistunut yksilösarjaan, koira ei kuitenkaan saman päivän aikana. Mikäli valjakkoviesti järjestetään samana päivänä kuin yksilösarjat, yksilösarjaan jo osallistunut ohjaaja voi ohjata valjakkoviestissä eri koira. Mikäli valjakkoviesti järjestetään eri päivänä kuin yksilösarjat, voi ohjaaja ohjata valjakkoviestissä joko samaa koira kuin edellisen päivän yksilösarjassa tai eri koira. Sama ohjaaja tai koira voi osallistua valjakkoviestiin vain kerran / tapahtuma. Valjakkoviestille joukkueita voivat ilmoittaa Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset.

Valjakkohiihtokokeessa on sallittua vaihtaa ilmoitettua sarjaa tai osallistuvaa koira, jos se on koejärjestelyjen puolesta mahdollista. Ohjaaja ei kuitenkaan voi vaatia luokkien tai sarjojen muutosta. Sprinttihiihdossa ohjaaja voi osallistua kokeeseen useammalla koiralla, jos se koejärjestelyjen puolesta on mahdollista. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin ja ohjaaja voi edustaa yhdessä kokeessa vain yhtä yhdistystä/järjestöä (myös kokeessa, joka järjestetään kahtena päivänä).

Valjakkohiihtoihin ei saa osallistua kiimaisella nartulla. Osallistuvan koiran ei tarvitse suorittaa käyttäytymiskoetta. Yhdeksän vuotta täyttäneestä koirasta tulee koepaikalla esittää eläinlääkärin todistus koiran fyysisen kunnan edellytyksestä osallistua kokeeseen. Todistus ei saa olla 14 vrk vanhempi ennen koiran ensimmäistä valjakkohiihtokauden koetta. Todistus on voimassa kauden loppuun.

Koulutustunnuksia ei valjakkohiihdoissa anneta.

Sarja	Osallistujat	Matka
Naiset, naru		5–10 km
Naiset 50, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Miehet, naru		5–10 km
Miehet 50, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Tytöt 14–18, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Pojat 14–18, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Viesti		3 x 5–10 km
Sprintti/miehet, naru		1–2,5 km
Sprintti/naiset, naru		1–2,5 km

Kilpailun järjestäjän ilmoittama matka on kokeen virallinen matka riippumatta erilaisista mittaustavoista.

Yleismääräyksiä

Valjakkohiihtoa valvoo kokeesta vastaava tuomari apunaan tarpeellinen määrä tuomareita. Ennen valjakkohiihtojen alkua kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari tutustuu rataan ja hyväksyy sen. Kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari valvoo valjakoiden lähtöä, maaliintuloa sekä valjakkoviestin vaihtoa. Ennen valjakkohiihtoa kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari tarkastaa koirat ja niiden varusteet.

Epäedullisten kelien vallitessa on kokeesta vastaavalla tuomarilla oikeus lyhentää sarjojen matkoja. Kokeesta vastaava tuomari voi myös sallia suojatossujen käytön koirilla keliolosuhteiden niin vaatiessa.

Kovalla pakkasella (-17 astetta tai kylmempää) on valjakkohiihdot peruttava tai lähtöajankohtaa siirrettävä, jos on odotettavissa sään lauhtumista. Ratkaisut asiasta tekee kokeesta vastaava tuomari. Jokainen muutos aikataulussa ja lähtöajoissa tulee ilmoittaa osallistujille välittömästi.

Valjakon tulee kulkea merkittyä rataa. Oikomisesta, tai jos valjakko ei ole ohjaajan hallinnassa tai se on karannut yli 100 metriä, seuraa hylkäys. Ohjaaja saa hetkellisesti hiihtää valjakon vieressä vaikeissa paikoissa, kuten jyrkissä ylä- ja alamäissä. Alamäessä ohjaajalla on oikeus laskea hajareisin koiransa yllä pitäen kiinni valjaista, mikäli tarkoituksena on jarruttaa valjakon vauhtia. Koiraa ei kuitenkaan saa nostaa ilmaan. Ohjaajalla on oikeus riisua sukset irrottaessaan koiraa, jos se on tarttunut johonkin.

Pakotetta (piiskaa tms.) ei hiihdon jouduttamiseksi saa käyttää, eikä väsynyttä tai muuten halutonta koiraa saa pakottaa jatkamaan. Ohjaajan tulee keskeyttää suorituksensa, jos koira on loukkaantunut tai varusteet ovat vahingoittuneet siten, että koira voi loukkaantua.

Sivullisen henkilön tarkoituksellinen edessä hiihtäminen on kielletty. Lähdön jälkeen ohjaaja saa ottaa vastaan vain juottoapua. Avustaja saa pitää koiraa paikallaan ja juottaa sitä. Ohjaajan on kuitenkin itse pysäytettävä valjakko. Juottoasemia ei saa olla järjestäjän kieltämissä paikoissa.

Ohitustilanteissa edellä oleva ei saa estää ohittavaa. Ohitushetkellä ohjaajat vastaavat omista valjakoistaan.

Maaliin tullessa ohjaaja saa siirtyä koiransa viereen n. 30 metriä ennen maaliviivaa, mutta ei saa ohittaa koiraa. Maaliin saapuvaa valjakkoa saa kutsua. Viheltäminen tai pillin käyttö on kielletty.

Kaikkien tuomareiden tulee valvoa koirien käytöstä koko kokeen ajan. Ihmiseen tai toiseen koiraan kohdistuvaan aggressiiviseen käytökseen on aina puututtava, ja aggressiivisten koirien suoritus on hylättävä. Tarvittaessa kokeesta vastaava tuomari voi esittää kilpailukieltoa aggressiivisesti käyttäytyvälle koiralle. Kuonokopan käyttö on kokeessa kielletty.

Varusteet

Koiralla tulee olla vetovaljaat, joihin on kiinnitetty vetoliina. Vetoliina tulee kiinnittää ohjaajan vetovyöhön, joka on varustettu avonaisella koukulla tai paniikkilukolla. Liinan tulee olla osin tai kokonaan joustavaa materiaalia. Sen kokonaispituuden tulee olla venytettynä 2,5–4 m mitattuna koiran takaosasta ohjaajan vetovyön lukkoon/koukkuun. Vetoliinan ohjaajan päässä ei saa olla lukkoa.

Ladut

Ladut tulee tehdä luisteluhiihtoon sopiviksi ja niin leveiksi, että ohittaminen on mahdollista. Liian jyrkkiä nousuja ja vaarallisia laskuja on vältettävä. Valjakon on voitava kulkea suurinta mahdollista nopeutta olematta silti vaarassa loukkaantua. Ladun tulee olla merkitty siten, että ohjaajan ei tarvitse olla epävarma oikeasta ladusta.

Latu ei saa ylittää liikennöityä tietä, ellei paikalla ole järjestäjän toimesta vartiota, joka tarvittaessa pysäyttää liikenteen. Tien ylitys ei saa vaurioittaa osallistujan varusteita. Jos matka suoritetaan useampana kierroksena, ei lähtö uudelle kierrokselle saa kulkea lähtö- eikä maalialueen kautta.

Lähtöjärjestys

Lähtö tapahtuu sarjoittain, joiden lähtöjärjestyksen määrää koetoimikunta. Mikäli on mahdollista, nopeimmat sarjat lähtevät ensin. Osallistujien lähtöjärjestys arvotaan sarjoittain. Arvonta suoritetaan järjestäjien toimesta ennen koepäivää. Valjakoiden lähtöväli sarjassa on 1 minuutti. Sarjojen lähtövälin määrää järjestäjä, mutta sen on kuitenkin oltava vähintään 1 minuutti.

Sarjat, joissa on vain vähän osallistujia, voidaan yhdistää kokeen sujuvuuden parantamiseksi, mutta tulokset määräytyvät kuitenkin sarjakohtaisesti.

Lähtö

Valjakon on oltava lähtöpaikalla hyvissä ajoin ennen lähtöaikaa. Lähtö- ja maalipaikalla saa olla yksi avustaja koira kohti. Koiran saa lähettää ohjaajan jalkojen välistä. Valjakon on oltava lähtöviivan takana lähtölupaan saakka. Lähtölupa valjakolle annetaan seuraavasti: 30 sekuntia ...10...5...4...3...2...1... "NYT".

Valjakko, joka lähtee ennen lähtölupaa, kutsutaan takaisin uusimaan lähtö. Jos valjakko ei palaa takaisin, sen suoritus hylätään. Jos valjakko myöhästyy lähdöstä, on sille annettava mahdollisuus lähteä myöhemmin. Aika lasketaan kuitenkin alkuperäisestä lähtöajasta.

Lähdöstä myöhästyneen tai takaisinkutsutun valjakon täytyy lähteä viimeistään 30 sekuntia ennen oikealla ajalla lähtevää valjakkoa tai aikaisintaan 15 sekuntia tämän jälkeen.

Mikäli ohjaaja kaatuu ja koira karkaa, ei tarvitse mennä uudelleen lähtöviivan kautta.

Ajanotto

Aika otetaan käsiajanotolla täysinä sekunteina tai sähköisellä ajanotolla 0,1 sekunnin tarkkuudella. Aika alkaa valjakon ilmoitetusta lähtöajasta ja päättyy, kun koira(t) ja ohjaaja ovat ylittäneet maaliviivan. Jos kahdella tai useammalla valjakolla on sama loppuaika, ne saavat saman järjestyssijan.

Valjakkoviesti

Joukkueen kokoonpanon ilmoittaminen

Viestijoukkueen kokoonpano ja valjakoiden lähtöjärjestys on ilmoitettava järjestäjille viestiä edeltävänä päivänä mahdollisen yksilökilpailun jälkeen järjestäjän ilmoittamaan kellonaikaan mennessä. Viestijoukkue saa olla ns. sekajoukkue, eli siinä voi olla sekä miehiä että naisia. Samoin nuorten osallistuminen viestijoukkueeseen on sallittu. Joukkueen luokka määräytyy sen mukaan, mikä on joukkueen koirien korkein luokka (A, B, C). Viestin jokaisella osuudella on oltava eri koirat ja ohjaajat. Sama ohjaaja tai koira voi osallistua viestiin vain kerran / koe. Valjakkoviestille joukkueita voivat ilmoittaa Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset.

Lähtöpaikka

Valjakkoviestin lähtöpaikalla tulee jokaisella viestijoukkueella olla perinteisen hiihtotyylin lähtölatu. Lähtölatujen väliä pitää olla vähintään 3 metriä ja pituuden 50 m.

Lähtölatujen jälkeen ladun tulee olla luisteluhiihtoon soveltuva ja sen tulee kaventua asteittain pääladuksi. Etäisyyden lähtöviivalta pääladun alkuun tulee olla sama kaikille joukkueille.

Lähtö

Kaikki ensimmäisen osuuden valjakot lähtevät samanaikaisesti. Koirat ja ohjaajat odottavat lähtölupaa lähtölinjan takana siten, että ohjaajat ovat koiriensa vieressä pitäen kiinni valjaista. Mikäli koira ei lähetetä ohjaajan jalkojen välistä, tulee koiran olla järjestäjän ilmoittamalla puolella.

Lähtettäjä, joka seisoo lähtöalueen puolessavälissä lähtöalueen sivussa, antaa lähtöluvan lipulla seuraavasti:

1. 30 sekuntia ennen lähtöä lähtettäjä nostaa kädessään olevan lipun sivulle.
2. 10 sekuntia ennen lähtöä lähtettäjä nostaa kädessään olevan lipun päänsä yläpuolelle
3. Lähtöhetkellä lähtettäjä heilauttaa lipun alas "NYT"-käskynä.

Varaslähdön sattuessa kutsutaan kaikki valjakot takaisin ja lähtö uusitaan. Lähtettäjä ilmoittaa varaslähdön heiluttamalla lippua päänsä yläpuolella. Jos sama valjakko ottaa varaslähdön kahdesti, kyseisen joukkueen suoritus hylätään. Ohjaaja pitää kiinni valjaista lähtöladun loppuun saakka, joka on merkitty lipuin tai jollakin muulla näkyvällä tavalla. Mikäli hän irrottaa otteensa aikaisemmin, hänen tulee pääladun alussa olevan valvojan määräyksestä palata lähtöviivan kautta uusimaan lähtö, nyt koeohjeiden mukaan.

Vaihtoaukea

Vaihtoaukealla tulee olla pituutta n. 30 m ja leveyttä vähintään 15 m. Noin 150 metriä ennen vaihtoaukeaa ja n. 100 metriä sen jälkeen tulee ladun olla niin leveä, että se mahdollistaa vähintään kahden osallistujan rinnakkaisen hiihtämisen luistelutyylillä.

Vaihtoaukean tulee olla selvästi merkitty suorakaiteen muotoon. Vaihtoaukealla saavat olla ainoastaan lähtövuorossa olevat valjakot, avustajat ja tarvittava määrä toimihenkilöitä. 50 metriä ennen vaihtoaukeaa on oltava selvä ladun ylittävä merkkilinja.

Tämän linjan ja vaihtoaukean välillä saavat olla ainoastaan saapuvan valjakon vastaanottajat.

Vaihto

Vaihtoon saapuva ohjaaja päästää valjakon irti vapauttamalla ohjausköyden. Tämän tulee tapahtua 50 metrin linjan ja vaihtoaukean välillä. Vastaanottajat ottavat valjakon kiinni tällä alueella. Ohjaaja jatkaa vaihtoalueelle, missä tapahtuu vaihto seuraavasti:

- Vaihtoon saapuva ohjaaja koskettaa kädellään lähtevän valjakon ohjaajaa.
- Lähtevän valjakon on pysyttävä vaihtoalueella, kunnes vaihto on tapahtunut ohjeiden mukaan.
- Mikäli vaihto tapahtuu väärin, kutsutaan sekä lähtevä valjakko että saapunut ohjaaja takaisin suorittamaan ohjeiden mukainen vaihto.
- Lähtevä valjakko ei saa siirtyä vaihtoalueelle ennen kuin saapuva valjakko on ilmoitettu tulevaksi.

Ajanotto

Aika otetaan lähettäjän antamasta lähtöluvasta siihen hetkeen, kun joukkueen viimeinen valjakko ohjaajineen ylittää maaliviivan. Valjakon vaihtoon saapumisaika otetaan, kun hiihtäjä saapuu vaihtoalueelle. Tämä aika on myös lähtevän valjakon lähtöaika.

Sprinttiluokat

Sprinttiluokkien kilpailumatka on 1 - 2,5 km/lähtö. Kussakin sprinttiluokassa tulee olla vähintään 1 osallistujaa. Sprinttiluokat tulee suorittaa saman kilpailupäivän aikana. Kussakin luokassa on osallistujamäärästä riippuen 2 - 4 lähtöä.

Sprinttiluokkien latujen tulee olla luisteluhiihtoon sopivat ja riittävän leveät siten, että 3 valjakkoa mahtuu rinnakkain.

Sprinttiluokkia valvoo vastaavan tuomarin lisäksi riittävä määrä ratavalvojia. Ratavalvojana saa toimia valjakkohiihdon tuomari tai kortillinen koetoimitsija vastaavan tuomarin ohjeistamana.

Lähtötilanteessa valjakolla saa olla avustaja, joka avustaa valjakon hallinnassa lähtöön asti.

Maaliviivan takana tulee olla vähintään 10 metrin vapaa alue, jossa ei saa olla avustajia tai yleisöä. Maaliintulo määritetään koiran kirsusta. Suositellaan käytettäväksi maalikameraa.

Kunkin luokan ensimmäinen lähtö hiihdetään väliaikalähtönä, jolloin valjakot lähtevät 1 minuutin välein. 1 - 5 min ennen ensimmäisen valjakon lähtöä, lähetetään ladulle ns. nollavaljakko, joka kiertää kilpailuladun.

Aikojen perusteella kilpailijat jaetaan välieriin. Välieriin otetaan enintään 24 koiraa/luokka.

Mikäli koiria on luokassa 3 - 6, hiihdetään suoraan finaali (loppukilpailu).

Välierien ja finaalien startissa käytettäviä latuja tulee olla kuusi rinnakkain ja lähtöalueen pituus tulee olla vähintään 30 metriä. Latujen leveysvälin tulee olla 3 - 5 metriä.

Välierissä ja finaalissa valjakot lähtevät samanaikaisesti jokainen valjakko omalla ladulla joko porrastetusti tai viuhkan muodossa.

Aika-ajon nopeimmat ja välierien voittajat lähtevät lähimpänä lähtöviivaa. Lähdössä ohjaajan tulee pitää koiraa kiinni valjaista tai pannasta vähintään 30 metriä ja koiran tulee olla ohjaajan vasemmalla puolella tai jalkojen välissä. Alue, jossa koiran pannasta tai valjaista on pidettävä kiinni, merkataan rataa selvästi. Tuomarilla on oikeus hylätä hiihtäjän suoritus, jos ohjaaja irrottaa koiran liian aikaisin.

Lähtö tapahtuu samoin kuin valjakkoviestissä (30 sek...10 sek..."NYT").

Välierien määrä riippuu osallistujamäärästä. Kussakin lähdössä tulee olla 3 - 6 valjakkoa. Järjestäjä päättää erien määrän. Mikäli koiria on luokassa yli 12, on erä järjestettävä vähintään kolme, yli 18 valjakon luokissa on välieriä järjestettävä vähintään neljä.

Kahden välierän kilpailussa valjakot jaetaan eriin väliaikalähtöjen sijoitusten perusteella taulukon mukaan. Finaaliin pääsee erästä kaksi nopeinta. Jos valjakkoja on kahdeksan tai enemmän, pääsee finaaliin lisäksi kaksi valjakkoa välierän aikojen perusteella.

Viuhkan muodossa:

Erä 1			Erä 2			Finaali			
1.	3.		2.	4.	1.	2.			
7.	9.	11.	6.	8.	10.	12.	4.	5.	6.

Porrastetusti:

Erä 1			Erä 2			Finaali		
1.			2.		1.			
3.			4.		2.			
5.			6.		3.			
7.			8.		4.			
9.			10.		5.			
11.			12.		6.			

Kolmen välierän kilpailussa koirat jaetaan välieriin väliaikalähtöjen sijoitusten perusteella oheisen taulukon mukaan. Kilpailijoita 13 - 18. Ensimmäisistä välieristä jatkoon pääsee kaksi nopeinta ja lisäksi kaikista eristä yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Ensimmäisten välierien koirien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 4, 7, 10, 13, 16

Erä 2: 2, 5, 8, 11, 14, 17

Erä 3: 3, 6, 9, 12, 15, 18

Toisista välieristä pääsee finaaliin kaksi nopeinta ja kaksi aikojen perusteella.

Toisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 3, 5, 7

Erä 2: 2, 4, 6, 8

Finaali: 1, 2, 3, 4, 5, 6

Neljän välierän kilpailussa kilpailijat jaetaan välieriin väliaikalähtöjen sijoitusten perusteella oheisen taulukon mukaan. Kilpailijoita 19 - 24. Ensimmäisistä välieristä pääsee jatkoon kaksi nopeinta ja lisäksi kaikista eristä yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Ensimmäisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 8, 9, 16, 17, 24

Erä 2: 4, 5, 12, 13, 20, 21

Erä 3: 2, 7, 10, 15, 18, 23

Erä 4: 3, 6, 11, 14, 19, 22

Toisista välieristä finaaliin pääsee kaksi nopeinta ja yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Toisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 3, 5, 7

Erä 2: 2, 4, 6, 8

Finaali: 1, 2, 3, 4, 5, 6

Mikäli välierässä tai finaalissa kaksi valjakkoa saapuu maaliin aivan samanaikaisesti, paremmuus ratkaistaan valjakoiden väliaikalähdön aikojen perusteella.

Mikäli valjakko ei etene koko rataa, suoritus hylätään. Jos valjakko estää tai muutoin häiritsee toisen valjakon suoritusta, häiritsevän valjakon suoritus hylätään ja tarvittaessa keskeytetään.

Opastuskoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Opastuskoe muodostuu

1. Opastusosuudesta
2. Hallittavuusliikkeistä ja yhteistyöstä.

Opastuskokeen tarkoitus

Kokeessa selvitetään näkövammaisen ohjaajan käyttöön hyväksytyin koiran opastuskykyä erilaisilla opastustyöskentelyyn perustuvilla tehtävillä. Koe on tarkoitettu opaskoiran käyttäjille (joista tässä koeohjeessa käytetään myös termiä ohjaaja) koiran koulutustason ylläpitämiseksi ja edelleen kehittämiseksi.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

Opastuskokeessa on

- käyttöluokka, josta kolmen hyväksytyin tuloksen jälkeen koiran tulee siirtyä kilpailuluokkaan
- kilpailuluokka, johon voi osallistua saatuaan vähintään yhden hyväksytyin tuloksen käyttöluokasta.

Käyttöluokassa (PAOP 1) painotetaan enemmän koiran käytännönosaamista. Kilpailuluokassa (PAOP 2) painotus on koiran teknisessä osaamisessa.

Opastuskokeisiin saavat osallistua kaikki tunnustusmerkityt ja joko IGDF:n (International Guide Dog Federation) jäsenkoulun hyväksymässä käyttöönottokatselmuksessa hyväksytyt opaskoirat ja niiden näkövammaiset käyttäjät tai suomalaisen opaskoirakoulun opaskoiran käyttöönottokatselmuksessa hyväksytyt opaskoirat, sekä näiden koirien näkövammaiset käyttäjät. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Kokeeseen saa osallistua juoksuisella nartulla, se suorittaa kokeen viimeisenä. Osallistuvan koiran ei tarvitse suorittaa käyttäytymiskoetta ennen osallistumistaan opastuskokeeseen. Hyväksytty käyttöönottokatselmus tulee merkitä koiran kilpailukirjaan.

Osallistumisoikeuden ikäraajat

Opastuskokeessa ei ole osallistumista rajoittavaa alaikärajaa, koska koira saa osallistua opastuskokeeseen vasta käyttöönottokatselmuksen jälkeen. Opastuskokeessa osallistumista rajoittava yläikäraja on 10 vuotta, jonka jälkeen koiralla tulee olla eläinlääkärin myöntämä osallistumislupa, joka on voimassa aina kalenterivuoden kerrallaan. Täytettyään 12 vuotta koira ei saa osallistua opastuskokeeseen.

Koulutustunnus

Opastuskokeessa ei anneta koulutustunnusta. Palkintosijat määräytyvät 300 pisteestä seuraavasti

1. palkinto: 270–300 pistettä
2. palkinto: 240–269 pistettä
3. palkinto: 210–239 pistettä

Yleismääräyksiä kokeeseen

Tulosten mennessä tasan paremmuusjärjestyksen ratkaisee opastusosuus. Jos näinkään ei saada paremmuutta selville, järjestyksen ratkaisevat Hallittavuusliikkeet ja yhteistyö -osion kohdasta 5 saadut pisteet.

Näkövammaisen apuna kokeessa olevat avustajat huolehtivat koirakon terveydestä ja turvallisuudesta koealueilla koko koepäivän ajan, koepaikalle saapumisesta sieltä poistumiseen asti.

Kilpailuluokassa koepaikalle siirryttäessä ja koesuoritusten aikana tulee ohjaajalla olla läpinäkymättömät silmäsuojukset. Ohjaaja saa halutessaan käyttää koira-/merkkikeppiä. Kilpailuluokassa koira ei saa palkita makupalloilla tai leluilla. Kokeessa sekä käyttö- että kilpailuluokassa voidaan käyttää tuomarin hyväksymää liikkeenohjaajaa. Kilpailuluokassa liikkeenohjaaja ei saa olla kenenkään kyseisessä luokassa kilpailevan koiranohjaajan henkilökohtainen valmentaja. Liikkeenohjaaja huolehtii osaltaan koiranohjaajan turvallisuudesta mahdollisissa vaaratilanteissa. Tuomarin velvollisuus on keskeyttää koe, jos koira toistuvasti opastaa vaaratilanteisiin.

Tuomarilla on oikeus harkintansa mukaan uusia koiran virheellinen suoritus.

Radat on suunniteltava siten, että ne ovat turvallisesti suoritettavissa. Suositeltavaa on, että 0-koirakko suorittaa radan ennen koetta. Kilpailussa tulee käyttää 0-koirakkoa.

Arvostelu

Opastuskokeessa arvosteltavat osat:

1. ohjaajan huomioiva suoritus ja opastamisen varmuus
2. riittävä tekninen osaaminen, ohjattavuus sekä hallittavuus
3. koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö, jonka tulee olla itsevarmaa ja vapautunutta

Koerata ja liikkeenohjaus

Koeradon pituus on 1–1,5 kilometriä. Rata muodostuu joko kokonaan tai valtaosaltaan jalkakäytävistä, osa reitistä voi kuitenkin olla kevyenliikenteen väylää, maantien syrjää tai julkista tilaa (esimerkiksi kauppakeskukset, rautatie-/linja-autoasemat).

Radan tulee sisältää

- vähintään viisi kadunylitystä
- vähintään kolme kohdetta, joista vähintään yhden tulee olla suojatien haku joko oikealle tai vasemmalle
- kulkusuunnasta poikkeavan portaan, oven ja/tai hissien haku sekä niistä/niihin kulkeminen
- oikealle ja vasemmalle kääntymisiä, joista osa tapahtuu ennen kadun ylittämistä ja osa ylittämisen jälkeen.

Jos rata sisältää esteitä, matalia esteitä voivat esimerkiksi olla kaivonkannet, kaapelisuojat, kaatunut puu; korkeita esteitä ovat esimerkiksi sellaiset, joihin koirankäyttäjä voi lyödä päänsä (nostolavat, autojen peilit ym.). Ilmaisut tapahtuvat koirankäyttäjän opastustarpeet huomioiden.

Opastussuorituksen aikana voidaan käyttää häiriökoiraa missä tahansa osiossa.

Liikkeenohjaaja, joka voi olla myös arvosteleva tuomari, kävelee koirakon takana ja antaa ohjeet ylityksistä ja suunnanmuutoksista. Liikkeenohjaus tapahtuu puhumalla tai käsimerkeillä:

- Kosketus koiranohjaajan keskiselkään on merkki ylityksen aloittamisesta.
- Kosketus ohjaajan olkapäähän ja/tai "seis"-käsky on merkki pysähtymisestä.
- Kosketus ohjaajan olkavarteen on merkki kääntymisestä kyseiseen suuntaan.
- Ylityksiin ei saa lähteä ilman liikkeenohjaajan lupaa.
- Liikkeenohjaaja ilmoittaa etukäteen kääntymiset ja kohteiden hakemiset. Esimerkiksi:
 - Seuraavan ylityksen jälkeen kääntyy tuonne (samalla kosketus ohjaajan olkavarteen).
 - Seuraavaksi haetaan ylimenopaikka koiran puolelta, ilmoitan kun voit antaa käskyn.
- Opastusreiteillä olevista portaista ja muista turvallisuusriskeistä tulee liikkeenohjaajan etukäteen ilmoittaa koiranohjaajalle. Portaista on kerrottava, ovatko ne ylös- tai alaspäin sekä niiden mahdolliset välitasanteet.

- Liikkeenohjaaja neuvoo ohjaajaa korjaamaan suunnasta harhautuneen koiran oikeaan paikkaan.
- Käyttöluokassa suoritus uusitaan mahdollisuuksien mukaan palaamalla saatto-otteessa riittävästi takaisinpäin, jonka jälkeen kyseinen kohta kuljetaan uudelleen.

Koeosuudet

Opastus: 200 pistettä

1. Opastuspaikka

20 pistettä

Koiran tulee opastaa mutkittelematta ja turvallisesti jalkakäytävällä, maantiellä vasemmassa syrjässä, kevyenliikenteen väylällä oikealla tai vasemmalla liikennesääntöjä noudattaen. Koiran kulkiessa oikeaa puolta vasemmassa kädessä, pitää koiran osata viedä käyttäjää turvallisesti.

Virheet: mutkittelu, jalkakäytävällä liikaa seinän tai ajoradan vieressä kulkeminen, ympäristöhäiriöihin reagoiminen.

2. Suunnan pitäminen

30 pistettä

Koiran tulee edetä annetun kulkusuunnan mukaisesti, kunnes sille annetaan uusi kulkusuunta.

Virheet: poikkeaminen kulkusuunnasta.

3. Katujen, teiden ja suojateiden ilmaisut

40 pistettä

Koiran tulee opastaa jalkakäytävällä risteävän kadun reunaan (kulkusuunnassa olevan) suojatien kohdalle pysähtyen siten, että käyttäjä voi todeta kyseessä olevan ylityskohdan. Maantiellä koiran tulee ilmaista risteävä maantie poikkeamalla sitä pitkin hieman vasemmalle ja pysähtymällä ennen ylitystä. Kaksiosainen suojatie sisältää kaksi ilmaisua, jotka molemmat tulee suorittaa, jos tuomari/liikkeenohjaaja näin päättää.

Virheet: ilmaisematta jättäminen, väärä ilmaisupaikka (liian lähellä risteyksen keskipistettä), koiran virheellinen rintamasuunta, hidastelu ylitykseen tullessa, liian aikainen/myöhäinen ilmaisu.

4. Katujen, teiden ja suojateiden ylitykset

30 pistettä

Liikkeenohjaajan antaman merkin jälkeen koiran tulee käskystä opastaa mahdollista suojatietä pitkin kohtisuoraan kadun tai tien yli. Koira voi ilmaista ylityksen vastareunan pysähtymällä tai hidastamalla.

Moniosaisissa ylityksissä ilmoitetaan koiranohjaajalle ennen ylitystä välikorokkeiden tai -odotusalueiden määrä ja ilmoitetaan myös, pysähdytäänkö reunattomalla väliodotusalueella.

Virheet: vino ylitys, suojatieltä poikkeaminen, mutkittelu, odotusalueen ilmaisematta jättäminen.

5. Kohteiden hakeminen, ilmaisu ja tilanteessa liikkuminen

20 pistettä

Käskyn saatuaan koiran tulee hakea lähin kulkusuunnasta poikkeava kohde (suojetie, liikennevalojen painonappi, ovi, porras, kulkuväylä, hissi, hissien painonappi, jne.) ja ilmaista se. Muun muassa suojatien ja hissien ilmaisut voivat olla kaksiosaisia.

Koiran tulee ilmaista kohde selkeästi, varmasti ja korrektisti
Koiran tulee liikkua tilanteessa hallitusti ja varmasti.

Virheet: kohteen hakemisen laiminlyönti, hidastelu, ilmaisu väärästä paikasta (esim. porrasmallin sivusta tai oven saranapuolelta), kiirehtiminen, epävarma liikkuminen.

6. Opastaminen varsinaisten kulkuväylien ulkopuolella **30 pistettä**

Koiran tulee opastaa mutkittelematta ja kulkusuunnasta poikkeamatta toreilla, tavarataloissa, aukioilla, kävelykaduilla, jne.

Virheet: mutkittelut ja suunnanmuutokset, reagoiminen ympäristön häiriöihin.

7. Esteiden ohitukset **30 pistettä**

Koiran tulee kiertää esteet. Jos este tukkii koko kulkureitin, koiran tulee ilmaista se pysähtymällä. Koira voi opastaa esteen yli tai jopa esteen alitse, jos kiertäminen on hankalaa. Hankalissa paikoissa voi koiranohjaaja kepin avulla varmistaa turvallisen liikkumisen.

Virheet: poikkeaminen ajoradalle pysähtymättä kierrettäessä jalkakäytävää tukkivaa estettä, kulkureitin tukkivan esteen ilmaisun laiminlyönti, esteen puutteellinen kiertäminen (liian läheltä/kaukaa), matalan/korkean esteen kiertämisen tai ilmaisun laiminlyönti.

Hallittavuusliikkeet ja yhteistyö: 100 pistettä

1. Paikallaolo **20 pistettä**

Käyttöluokassa koiran tulee pysyä paikallaan viisi minuuttia ohjaajan ollessa näkösuojassa. Asennon vaihtaminen on sallittu.

Kilpailuluokassa koiran tulee pysyä paikallaan makuulla viisi minuuttia ohjaajan ollessa näkösuojassa. Makuuasennonvaihto on sallittu.

Paikallaolo voidaan suorittaa ryhmäliikkeenä tai yksittäin. Jos paikallaolo suoritetaan yleisellä paikalla (esim. kauppakeskuksessa), koiralla tulee olla valjaat. Jos paikallaolo suoritetaan esimerkiksi kentällä, koira voi olla ilman valjaita. Koira saa nousta itsenäisesti ylös ohjaajan tullessa koiran luo.

Virheet: karkaaminen tai siirtyminen paikalta yli kaksi metriä, ohjaajan perään lähteminen, vastaantulo, haukkuminen, levottomuus, reagointi ympäristön häiriöihin.

2. Luoksetulo **20 pistettä**

Koira päästetään metsässä tai viheralueella vapaaksi, ja sen tulee irtaantua ohjaajasta noin kymmenen metrin päähän. Ellei koira irtaannu, koetetaan itse liikkumalla saada se irtaantumaan, tai liikkeenohjaaja vie koiran noin kymmenen metrin päähän.

Liikkeenohjaajan merkistä ohjaaja kutsuu koira, jolloin sen on ripeästi tultava ohjaajan luo siten, että se on helposti kytkettävissä.

Virheet: karkaaminen, puutteellinen luoksetulo.

3. Kulkeminen saatto-otteessa **5 pistettä**

Kokeen yhteydessä, mielellään vilkkaassa ja/tai hajurikkaassa paikassa, suoritetaan noin 30 metrin mittainen saatto-otteessa kulkeminen. Kulkeminen voi sisältää käännoiksi. Koiran tulee seurata ohjaajan lähellä lyhyessä, löysällä olevassa taluttimessa.

Virheet: taluttimessa vetäminen, etäännyminen ohjaajasta, nuuskiminen.

4. Noutaminen

15 pistettä

Koira-/merkkikeppi tai joku muu henkilökohtainen esine pudotetaan maahan, ja koiran tulee käskystä näyttää, tai noutaa ja luovuttaa se.

Käyttöluokassa ohjaaja pudottaa esineen itse liikkeenohjaajan käskystä. Ohjaaja käskyy koiran noutamaan tai kytkettynä näyttämään esineen. Noutaessaan koira saa olla kytkettynä tai vapaana. Koira voi noutaa esineen myös oma-aloitteisesti ilman käskyä.

Kilpailuluokassa liikkeenohjaaja/tuomari asettaa ohjaajalle kuuluvan esineen näkyville maahan koirakon liikkussa eteenpäin. Noutomatka on 5–10 metriä. Ohjaaja käskyy koiran noutamaan esineen, koira on vapaana.

Noudettuaan esineen koiran tulee palata välittömästi ohjaajan luo ja luovuttaa esine. Koira ei saa pureskella esinettä eikä leikkiä sillä.

Virheet: noutamatta/näyttämättä jättäminen, esineen pureskelu, esineen pudottaminen, koira ei luovuta esinettä.

5. Ohjaajan ja koiran välinen yhteistyö

40 pistettä

Arvosteltaessa kiinnitetään huomio seuraaviin asioihin: koiran kehuminen, ohjaajan kyky kannustaa ja hallita koira, koiran hyvä suhde ohjaajaan, koirakon yhteistyö (itsevarmuus ja vapautuneisuus), ohjaajan äänen- ja kepinkäyttö.

Virheet: koiran kehumatta jättäminen, koiran ohjaaminen tai liiallinen kepin käyttö, ohjaajan liiallinen äänenkäyttö ja käskyjen hokeminen, koiran liiallinen häiritseminen, koiran epätasainen liike, koira vetää/hidastelee.

Arvosteluohje, opastuskoe

Yleistä

Tuomari antaa luvan suorituksen aloittamiseen. Suorituksen aloittaminen ilman tuomarin lupaa johtaa arvosanan alentamiseen. Ohjaajan on noudatettava kaikkia tuomarilta tai liikkeenohjaajalta saamia ohjeita. Tuomarin sekä liikkeenohjaajan on kiinnitettävä erityistä huomiota ohjaajan ja koiran turvallisuuteen.

Opastusosuus

200 pistettä

Hallittavuusliikkeet ja yhteistyö

100 pistettä

Kokeen arvosteluperusteet

Opastuskokeessa koiralta edellytetään

- koiralle ja käyttäjälle sopivan toimivaa suoritusta
- teknistä osaamista
- ohjattavuutta
- hermojen hallintaa
- koeohjeiden mukaista suoritustapaa
- koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä
- opastamisen varmuutta.

Koeosuudet ja niiden arvostelu

Opastusosuus

1. Opastuspaikka

Virheitä ovat mm. seinänvierustoja pitkin kulkeminen, jalkakäytävällä liian lähellä ajorataa kulkeminen, jalkakäytävillä mutkittelu ilman syytä, irtaantuminen tiensyrjästä tai liikaa pientareenpuolella kulkeminen.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

2. Suunnan pitäminen

Suunnanmuutoksia ovat huomattavat poikkeamat kulkusuunnasta niin, että reitti muuttuu. Tuomarin on valvottava, että virheellisiä suorituksia ei saa päästää liian pitkälle. Arvostelussa huomioidaan vain suunnan muutokset.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

- 1. suunnanmuutos: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- 2. suunnanmuutos: arvosana korkeintaan hyvä
- 3. suunnanmuutos: arvosana tyydyttävä

3. Katujen, teiden ja suojateiden ilmaiset

Virheitä ovat mm. reunan ilmaisu liian aikaisin, väärästä paikasta (korjataan suojatien kohdalle), hidastelu reunaa lähestyttäessä.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

- 1. ilmaisun puuttuminen: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- 2. ilmaisun puuttuminen: arvosana korkeintaan hyvä
- 3. ilmaisun puuttuminen: arvosana tyydyttävä

4. Katujen, teiden ja suojateiden ylitykset

Virheitä ovat mm. koira ylittää kadun poiketen lopussa suojatieltä (arvosana korkeintaan hyvä), poikkeaa ennen puoltavaliä suojatieltä pois (arvosana korkeintaan tyydyttävä), koira ei pysy suojatiellä (arvosana puutteellinen).

- kaksi- tai useampiosaisessa suojatiessä kumpikin suojatie voidaan arvioida erikseen.
- jos ei ole selkeää maalausta, arvostellaan ylitys turvallisuuden mukaan.

Arvostelussa otetaan huomioon virheen suuruus.

5. Kohteiden hakeminen, ilmaisu ja tilanteessa kulkeminen

Virheitä ovat mm. kohteen liian aikainen tai myöhäinen ilmaisu, hidastelu haettaessa kohdetta, puutteellinen ilmaisu, väärästä kohdasta ilmaisu, epävarma liikkuminen, epävarmuus käännyttäessä, kääntymättä jättäminen.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

Kohteen hakemisen tai ilmaisun laiminlyönti

- 1. laiminlyönti: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- 2. laiminlyönti: arvosana korkeintaan hyvä
- 3. laiminlyönti: arvosana korkeintaan tyydyttävä

6. Opastaminen varsinaisten kulkuväylien ulkopuolella

Virheitä ovat mm. mutkittelu ja ympäristön häiriöihin reagointi.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

Jos joudutaan avustamaan reitillä pysymiseen (ei ole suunnan muutos):

- 1. avustus: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- 2. avustus: arvosana korkeintaan hyvä
- 3. avustus: arvosana korkeintaan tyydyttävä

7. Esteiden ohitukset

Virheitä ovat mm. jalkakäytävän/kulkureitin sulkevan esteen ilmaisematta jättäminen, liiallinen esteen varominen, puutteellinen kiertäminen, liika vetäminen ja levottomuus, esteeseen törmäyttäminen, jalkakäytävälle/kulkureitille palaamisen laiminlyöminen.

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

- 1. ilmaisematta jättäminen: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- 2. ilmaisematta jättäminen: arvosana korkeintaan hyvä
- 3. ilmaisematta jättäminen: arvosana korkeintaan tyydyttävä

Hallittavuusliikkeet ja yhteistyö

1. Paikallaolo

Virheitä ovat mm.

- koira nousee välillä istumaan, koira nousee seisomaan pysyen kuitenkin paikallaan: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
 - o Käyttöluokassa koira saa, jos pysyy paikallaan, vaihtaa asentoa. Jatkuva asennon vaihtaminen on kuitenkin virhe. Kilpailuluokassa makuuasennon vaihtaminen on sallittu.
- maahanmenokäsky joudutaan uusimaan: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- koira nousee istumaan ohjaajan lähestyessä (väistää ohjaajaa): arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- koira tulee vastaan: arvosana korkeintaan hyvä
- koira siirtyy paikaltaan yli 2 metriä: arvosana korkeintaan tyydyttävä
- koira jättää paikkansa: arvosana korkeintaan puutteellinen

2. Luoksetulo

Virheitä ovat mm. hidastelu luoksetulossa, koira ei koske ohjaajaan ilmaistakseen sijaintinsa (esim. valjaiden laittoa varten).

- luoksetuloon 1. lisäkäsky: arvosana korkeintaan erittäin hyvä
- luoksetuloon 2. lisäkäsky: arvosana korkeintaan hyvä
- luoksetuloon 3. lisäkäsky: arvosana korkeintaan tyydyttävä

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

3. Kulkeminen saatto-otteessa

Virheitä ovat mm. taluttimessa vetäminen, etäännyminen ohjaajasta, reagoimattomuus käännöksiin, haistelu.

- 1. lisäkäsky: arvosana korkeintaan hyvä
- 2. lisäkäsky: arvosana korkeintaan tyydyttävä

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

4. Noutaminen

Virheitä ovat mm. esineen pureskelu, hidastelu ottamisesta tai tuomisesta (koiran temperamentti huomioiden), luovutus huolimattomasti.

- 1. lisäkäsky: arvosana korkeintaan hyvä
- 2. lisäkäsky: arvosana korkeintaan tyydyttävä
- kolmas tai useampi lisäkäsky: arvosana puutteellinen
- noutamatta jättäminen: arvosana puutteellinen, nolla pistettä

Arvostelu virheen suuruuden mukaan.

5. Ohjaajan ja koiran välinen yhteistyö

Arvostelussa kiinnitetään huomio mm. seuraaviin asioihin: koiran kehuminen, ohjaajan kyky kannustaa ja hallita koira, koiran hyvä suhde ohjaajaan, koirakon yhteistyö (itsevarmuus ja vapautuneisuus), ohjaajan äänen- ja kepinkäyttö.